

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutus

Heidi Parkkinen

ELÄINAVUSTEISEN SOSIAALITYÖN MAHDOLLISUUDET JA
MENETELMIIN TARVITTAVA TIETOTAITO
- Kirjallisuuskatsaus

Opinnäytetyö
Tammikuu 2020

OPINNÄYTETYÖ
Tammikuu 2020
Sosiaalialan koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Heidi Parkkinen

Nimeke
ELÄINAVUSTEISEN SOSIAALITYÖN MAHDOLLISUUDET JA
MENETELMIIN TARVITTAVA TIETOTAITO
- Kirjallisuuskatsaus

Tiivistelmä

Opinnäytetyön aiheena oli eläinavusteinen sosiaalityö systemoidun kirjallisuuskatsauksen näkökulmasta. Opinnäytetyössä perehdytään aiempien tutkimusten avulla eläinavusteisen sosiaalityön mahdollisuuksiin, haasteisiin, hyötyihin asiakkaille sekä sosiaalialan työssä toimivien ammattilaisten tarvitsemaan tietotaitoon käyttää eläinavusteisia menetelmiä.

Teoriaosuudessa tutkitaan käsitteitä sosiaalityö, sosiaalipedagogiikka, toimintakyky ja sosiaalinen toimintakyky. Lisäksi opinnäytetyössä perehdytään käsitteisiin eläinavusteinen työskentely, eläinavusteisen työn historia, Green Care ammatillisena toimintana sekä eläinavusteisuus sosiaalialan työssä. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Aineistohankintamenetelmänä olivat valmiit aineistot, jotka olivat tutkimuksia, joissa aihepiirinä olivat sosiaalityö ja eläinavusteinen toiminta. Aineistoja valikoitui mukaan yhteensä yhdeksän, joista kahdeksan oli englanninkielisiä ja yksi suomenkielinen. Analyysimenetelmänä oli sisällönanalyysi, joka toteutettiin tutkimuskysymyksen avulla muodostaen kysymysrunko. Rungon perusteella luotiin taulukko eli matriisi, johon aineistojen tiedot syötettiin.

Tulosten perusteella voidaan sanoa, että eläinavusteista sosiaalityötä voidaan käyttää monien eri asiakasryhmien kanssa. Menetelmillä asiakkaiden kanssa voidaan toimia tavalla, joka tuo mukanaan monia positiivisia vaikutuksia. Sosiaalityössä tulisi huomioida myös asiakkaan lemmikit osana perhettä. Alan koulutukseen tarvittaisiin enemmän tietoa eläinavusteisuudesta. Jatkokehittelyn kannalta perehtyminen asiakkaan lemmikkien huomioimiseen sosiaalityössä voisi tuoda merkittävää tietoa asiakkaasta.

Kieli

suomi

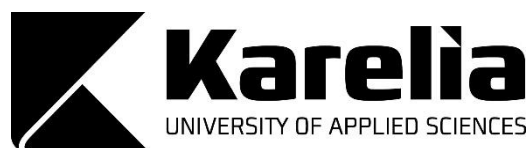
Sivuja 44

Liitteet 2

Liitesivumäärä 9

Asiasanat

eläinavusteisuus, sosiaalityö, kirjallisuuskatsaus, laadullinen tutkimus

THESIS
January 2020
Degree Programme in Social Services

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Author
Heidi Parkkinen

Title
THE POSSIBILITIES OF ANIMAL-ASSISTED SOCIAL WORK AND KNOWLEDGE
NEEDED FOR THESE METHODS
- Literature review

Abstract

The subject of this thesis is an animal-assisted social work from the perspective of a systematic literature review. The thesis introduces the potential, challenges and benefits to the clients of social work while using animal-assisted methods. It also aggregates know-how needed by professionals working in the social field to use animal-assisted methods.

The theoretical part of the thesis describes the concepts of social work, social pedagogy, functional ability and social functional capacity. In addition, the thesis introduces the concepts of animal-assisted work, the history of animal-assisted work, professional activities in green care and animal-assisted work in social work. The thesis was a qualitative research. The material acquisition method consisted of ready-made materials, which were studies focusing on social work and animal assisted activities. A total of nine sources were selected for the study, eight of which were in English and one in Finnish. The method of analysis was content analysis, which was carried out with the help of research questions, forming a theme design framework. Based on the theme framing, a table was created, or a matrix, into which the data was entered.

The results were that animal assisted social work can be used with many different client groups. The methods can work with clients in a way that brings many positive effects. Social work should also consider the client's pets as part of the family. Training in the field would require more information on animal aid. From the point of view of further development, familiarity with the client's pets in social work could bring significant information about the client.

Language

Finnish

Pages 44

Appendices 2

Pages of Appendices 9

Keywords

animal-assisted, social work, literature review, qualitative research

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Sosiaalipedagogiikka	6
2.1	Sosiaalityö	6
2.2	Toimintakyky	7
3	Eläinavusteinen työskentely	8
3.1	Historiaa eläinavusteisesta työstä	9
3.2	Green Care ammatillisena toimintana	9
3.3	Eläinavusteisuuden käyttö ja hyödyntäminen sosiaalityössä	11
4	Aiemmat pro gradu -tutkielmat aiheesta	12
4.1	Kokemuksia eläinavusteisesta koulukuraattorin työstä	12
4.2	Eläinavusteinen sanataidetyöskentely	13
5	Opinnäytetyön tarkoitus ja tehtävä	14
6	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat	15
6.1	Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus	15
6.2	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	16
6.3	Systemaattinen ja systemoitu kirjallisuuskatsaus	17
7	Aineiston valinta ja käsittely	19
7.1	Aineiston keruu	20
7.2	Aineistolähtöinen sisällönanalyysi	24
7.3	Aineiston käsittely	25
7.4	Prosessin luotettavuus	26
8	Tulokset	28
8.1	Eläinavusteisen sosiaalityön vahvuudet	29
8.2	Menetelmien heikkoudet ja riskit	30
8.3	Sosiaaliset, psykologiset ja fyysiset hyödyt	31
8.4	Koulutukseen ja menetelmien käyttöön tarvittava tietotaito	33
9	Pohdinta	36
9.1	Tulosten tarkastelu	36
9.2	Opinnäytetyöprosessi	39
9.3	Luotettavuus ja eettisyys	41
9.4	Oma ammatillinen kasvu	41
9.5	Hyödynnettävyys ja jatkotutkimusajatukset	42
	Lähteet	43

Liitteet

Liite 1	Aineiston muodostavat artikkelit ja analysointitaulukko
Liite 2	Opinnäytetyöprosessin eteneminen

1 Johdanto

Opinnäytetyön aiheeksi valittiin eläinavusteinen sosiaalityö, sen kiinnostavuuden vuoksi ja se haluttiin yhdistää aiempaan ammattitaitoon eläintenparissa työskentelyyn. Aihetta käsitellään ja siitä puhutaan edelleen melko vähän sosiaalialan koulutuksessa. Suomenkielisiä tutkimuksia artikkeleista löytyy vielä vähän. Työllä haluttiin osoittaa, millaisia mahdollisuuksia, haasteita ja hyötyjä eläinavusteinen sosiaalityö voi menetelmänä tuoda perinteisen sosiaalityön rinnalle. Tavoitteena oli lisätä tietoisuutta aiheesta sekä vahvistaa henkilökohtaista ammattitaitoa sosiaalialan työntekijänä. Tulevaisuuden työtehtävissä olisi mielenkiintoista hyödyntää eläinavusteista sosiaalityötä.

Aluksi tarkoituksena oli keskittyä koira-avusteiseen sosiaalityöhön, mutta aihe tuntui suppealta tulevaa sosiaalialan työtä ajatellen, joten aihetta laajennettiin koskemaan yleisesti pieneläimiä. Aiheesta rajattiin pois pelkästään hevosiin ja suurempiin kotieläimiin keskittyvät tutkimukset. Tavoitteena oli tutkia sitä, millaisia mahdollisuuksia ja hyötyjä eläinavusteisuus tuo perinteisen sosiaalityön rinnalle. Lisäksi tavoitteena oli selvittää, millaista tietoa sosiaalialan työntekijä tarvitsee, jotta voi käyttää menetelmiä työssään.

Teoriaosuudessa käsiteltiin sosiaalialan työtä, johon liittyvät käsitteet sosiaalipedagogiikka, sosiaalityö ja toimintakyky. Seuraavaksi perehdyttiin eläinavusteiseen työskentelyyn, jossa käsitellään eläinavusteisen työn historiaa, Green Care -ammattillisena toimintana sekä linkitetään eläinavusteisuutta sosiaalityöhön. Osuuden loppuun esiteltiin aiheeseen liittyviä pro gradu -tutkielmia. Seuraavaksi työssä avattiin opinnäytetyön tarkoitus ja tehtävä sekä perusteltiin tehdyt menetelmälliset valinnat. Opinnäytetyön puolivälissä perehdytään aineiston valintaan ja keruuseen, työ päätettiin pohdintaan. Opinnäytetyö toteutui kuvailevan ja systemaattisen kirjallisuuskatsauksen yhdistelmänä ja oli laadullinen tutkimus. Tarkoituksena oli perehtyä eläinavusteisuuden mahdollisuuksiin, hyötyihin ja ammattilaisten tarvitsemaan tietotaitoon sosiaalityössä. Opinnäytetyössä perehdyttiin aiheesta tehtyihin tutkimuksiin ja luotiin näistä tutkimuskysymysten avulla tiivis yleiskatsaus.

2 Sosiaalipedagogiikka

Kurki (2000) arvioi sosiaalipedagogiikan yksiselitteisen määrittelemisen olevan vaikeaa, sillä jo sanat sosiaalinen ja pedagoginen sisältävät monenlaisia tulkintoja ja painotuksia. Sosiaalipedagogiikka voidaan määritellä teoriaa, menetelmäoppia ja tietoa tuottavaksi tieteen alaksi. Sen ammatillista ja kasvatuksellista käyttöä kutsutaan sosiaalisesti kasvatukseksi. Useat kasvatukselliset ja sosiaaliset ammatit perustuvat sosiaalipedagogiseen yliopistolliseen oppialaan, erilaisine opetussuunnitelmineen. Sosiaaliset kasvattajat työskentelevät ammatillisina käytännön toimijoina kasvatuksellisissa, opetuksellisissa, virkistyksellisissä, kulttuurisissa, ammatillisissa ja sosiaalisissa instituutioissa. Ammatti voidaan nähdä hyvin monipuolisena, ja se kehittyy ”markkinoiden” tarpeiden sekä sosiaalipoliittisen päätöksenteon mukaan. (Kurki 2008, 53.)

2.1 Sosiaalityö

Sosiaalityön kohteena ovat ihmisten erilaiset elämäntilanteet, jotka konkretisoituvat sosiaalisina, taloudellisina sekä kulttuurisina kytkentöinä (Granfelt, Jokiranta, Karvinen, Matthies & Pohjola 1993, 8). Teoreettisena perustana psykososiaaliselle työlle on mahdollistaa harkittu ja suunnitelmallinen työskentelyprosessi (Granfelt 1993, 186). Suurin osa sosiaali- ja terveydenhuollon työstä rakentuu psykososiaalisen työn periaatteille. Psykososiaalisen työn suuntaviivoina ovat rajatun tavoitteen saavuttaminen, työskentely asiakkaan nykyisessä elämäntilanteessa sekä työskentelyn kohdentaminen hänen sosiaaliseen verkostoonsa. Näiden lisäksi myös erilaisten työmenetelmien ja muotojen joustava käyttäminen ja ihmisten aktivoiminen etsimään yhdessä ratkaisuja yhteisiin ongelmiin. (Granfelt 1993, 200-201.)

Keskeistä sosiaalityössä on toisen ihmisen ymmärtäminen. Sosiaalityössä teoreettinen tieto mahdollistaa ilmiöiden ja prosessien ymmärtämisen syvällisesti. Sosiaalityössä asiakassuhde on aina vuorovaikutussuhde. Haasteena sosiaali-

työssä on siirtää asiakkaan kohtaaminen perinteisestä vastaanottomallista malliin, jossa asiakas kohdataan aktiivisesti. Ammatillisuuteen sosiaalityössä kuuluu yhteistyön syventäminen, keskustelun eteneminen sekä herkkyys asiakkaan lähtökohdille. Vuorovaikutus työntekijän ja asiakkaan välillä on usein vaativaa tasapainoilua. (Granfelt 1993, 212; Pohjola 1993, 85–88.)

2.2 Toimintakyky

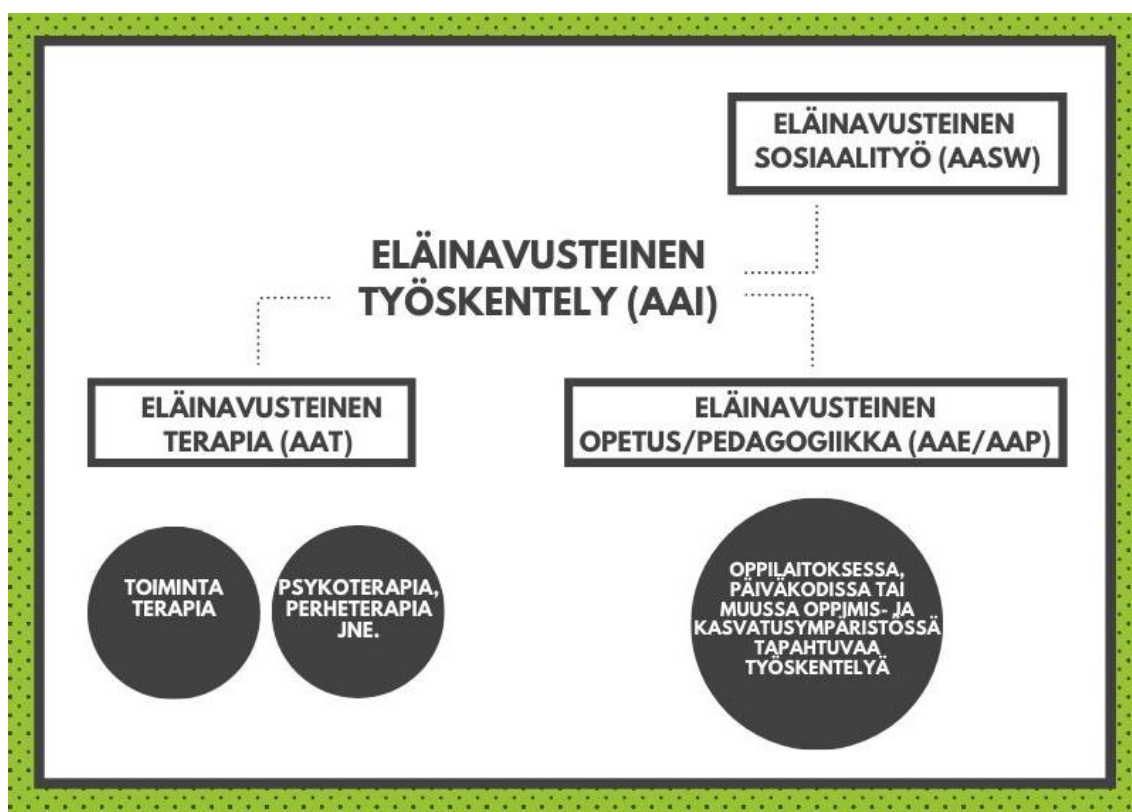
Toimintakyvyllä tarkoitetaan yksilön kykyä selviytyä päivittäisestä elämästä ja siihen liittyvistä tehtävistä häntä itseään tyydyttävällä tavalla. Toimintakyky sisältää kaiken elimistön toiminnan, liikkumisen, oppimisen sekä itsestä ja kodista huolehtimisen. Lisäksi toimintakyky on kykyä opiskella tai työskennellä. Näissä tehtävissä yksilön toimintakyky määräytyy hänen yksilöllisten ominaisuuksiensa, terveydentilansa ja ympäristön vuorovaikutuksen tuloksena. (Koskinen, Lundqvist & Riskiluoma 2012, 119.)

Sosiaaliseen toimintakykyyn vaikuttavat henkilöiden välinen vuorovaikutus ja ihmissuhteet. Sosiaalisen toimintakyvyn mittaaminen on vaikeampaa kuin muiden toimintakyvyn osa-alueiden, koska sosiaaliseen toimintakykyyn liittyy aina useampi kuin yksi henkilö. Usein sosiaalista toimintakykyä mitataan henkilön sosiaalisen osallistumisen laajuudella sekä ihmissuhteiden sujuvuudella, kuten kuinka henkilö hoitaa asioita muiden kanssa tai kuinka asiat osataan esittää vieraille ihmisille. (Sainio, Koskinen, Martelin & Gould 2006, 143–144.)

Ohjaamalla asiakkaita itsenäisyyteen heitä autetaan ymmärtämään mahdollisuutensa omaan elämäänsä vaikuttamiseen, tässä on kysymys voimaantumisesta (Kurki 2007, 100). Menneisyyden työstäminen voi olla alue, jolla asiakas ei heti ole valmis työskentelemään. Psykososiaalisessa työssä käytetään suuntaviivoja, joissa työskentelyn painopiste painottuu nykyiseen elämäntilanteeseen, ei elämänhistoriaan. Kuitenkin elämänhistorian käsittelyllä ja palaamalla aiempiin elämän vaiheisiin asiakas voi paremmin ymmärtää nykytilannettaan. (Granfelt 1993, 200.)

3 Eläinavusteinen työskentely

Kahilaniemi (2016) on pyrkinyt luokittelemaan Suomessa tehtävää eläinavusteista työtä mahdollisimman monipuolisesti (kuvio 1), vastaamaan samalla myös toimialojen todellista tarvetta. Eläinavusteinen terapia (Animal-Assisted Therapy AAT), sosiaalityö (Animal-Assisted social work AASW), opetus ja pedagogiikka ovat aina suunniteltuja, ammatillisia, tavoitteellisia sekä dokumentoituja työmuotoja. Tässä kuvailevassa ja systemoidussa kirjallisuuskatsauksessa keskitytään eläinavusteiseen sosiaalityöhön, jolloin eläinavusteinen toiminta, terapia on pääosin rajattu käsittelystä pois. Eläinavusteinen työskentely (Animal-Assisted Interaction, AAI) käsittää eläinavusteisuuden kaikki muodot (Kahilaniemi 2016, 20–21).

Kuvio 1. Eläinavusteinen työskentely Suomessa (Kahilaniemi 2016, 21).

3.1 Historiaa eläinavusteisesta työstä

Kautta aikojen eläimiä on pidetty ihmisten apureina ja ystävinä. Niiden vaikutukset ihmisen psyykkiseen hyvinvointiin on tunnettu keskiajalta lähtien. Eläimiä on hyödynnetty kuntoutustyössä jo 1850-luvun loppupuolelta, jolloin Florence Nightingale havaitsi eläinten terapeuttisen potentiaalin. Nightingalea voidaan pitää yhtenä modernin hoitotyön uranuurtajista ja eläinavusteisen terapian kehittymiseen vaikuttaneena henkilönä. Kirjallisuudessaan hän totesi, että psykiatrisissa hoitolaitoksissa asuvien lapsien ja aikuisten ahdistusta onnistuttiin vähentämään pienten lemmikkieläinten avulla. (Juusola & Suomi 2016, 30; Kahilaniemi 2016, 18.)

Amerikkalainen Clarkin yliopisto kokeili vuonna 1902 pieneläinten vaikutusta lasten luokkahuonetyöskentelyyn. Myös Sigmund Freud alkoi 1930-luvulla käyttää psykoterapiaistuntojen apuna koiraa. Freud huomioi koiran helpottavan terapeutin ja asiakkaan välistä vuorovaikutusta. Teoreettista pohjaa eläinavusteiselle työskentelylle antoi Boris Levinin vuonna 1968 julkaisema teos *Pet-oriented Child Psychotherapy*. 1970-luvulla lemmikkieläinten vaikutusta hyvinvointiin tutki Erika Friedmannin, joka tutkimuksillaan osoitti, lemmikkieläinten hoitamisen laskevan ihmisten stressihormoni tasoa. (Juusola & Suomi 2016, 30; Kahilaniemi 2016, 18.)

3.2 Green Care ammatillisena toimintana

Yksilön kiinnittää yhteisöön vuorovaikutuksellisuus ja se voi tuoda mukanaan hyväksynnän tunteen. Yhteisön tuki voi mahdollisesti suojella terveyttä sekä lisätä toiminnan vaikuttavuutta. Green Care -toiminnassa osallisuuden tuntu voi syntyä eläimistä, luonnosta, tietystä paikan tai vuorovaikutuksesta ihmisten kanssa. Green Care -toiminnan perusedellytyksiä ovat tavoitteellisuus, ammatillisuus ja vastuullisuus. (Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus 2018.)

Green Careksi kutsuttua toiminta voidaan jaotella luontovoiman ja luontohoivan palveluihin riippuen asiakaskunnasta, palveluiden järjestäjän ja ostajan sekä toi-

mintaan liittyvien vaatimusten perusteella. Luontovoimaa ovat tavoitteelliset luontolähtöiset hyvinvointipalvelut sekä luontolähtöiset harrastus-, kasvat- ja ope- tuspalvelut. Asiakkaat eivät välttämättä ole erityisen haavoittuvassa asemassa, joten nämä palvelut eivät yleensä kuulu julkisen sektorin järjestämisvastuulle – lukuun ottamatta kasvatuspalveluita. Kasvatuspalveluita lukuun ottamatta luontovoiman palveluita voivat tuottaa monet erilaiset tahot, eikä niitä ole laissa tarkasti määritelty. Palvelujen tuottajilta ei vaadita sosiaali- tai terveysalan koulutusta ja usein palveluita ostaa yksityinen taho oman mieltymyksensä mukaan. (Luonnonvarakeskus 2018.)

Luontohoivaa ovat julkisen sektorin järjestämisvastuulla olevia kuntoutuksen ja hoivan palveluita, jotka hyödyntävät luontolähtöisyyttä. Aina palvelun käyttäjä ei voi valita palvelun tuottajaa itse, sillä palveluiden tuottajat ja ostajat ovat usein eri tahoja. Palveluita ohjaavat monet säädökset. Useat luontohoivan palvelut edellyttävät tuottajalta kiinteää yhteistyötä koulutettujen toimijoiden kanssa tai omaa sosiaali- tai terveysalan koulutusta. Eri ammattikuntien ja palvelun ostajan vaatimukset ohjaavat menetelmien käyttöä sosiaali- ja terveysalan palveluissa. Palveluja saavat asiakkaat ovat jollakin tavoin tukea tarvitsevassa asemassa ja tarvitsevat hoivaa, kuntoutusta tai voivat olla syrjäytymisuhan vaarassa. (Suomi 2016, 98–100; Luonnonvarakeskus 2018.) Toiminnalla edistetään ihmisten elämänlaatua ja hyvinvointia. Apuna toiminnassa käytetään ammattialan osaamisen mukaisesti erilaisia eläin- ja luontoavusteisuuden menetelmiä. Näihin menetelmiin kuuluvat muun muassa kuntoutus, valmennus, kasvatustyö sekä terapia-työskentely. Menetelmiä voidaan hyödyntää osana lastenhoitoa, nuorisotyötä sekä vanhusten, vammaisten, maahanmuuttajien ja päihdekuntoutujien kanssa tehtävässä työssä. Vihreä hoiva määritellään ammatilliseksi, vastuulliseksi ja tavoitteelliseksi kuntoutus- ja terapiatoiminnaksi. Vaikutukset, jotka lisäävät hyvinvointia syntyvät muun muassa osallisuuden, kokemuksellisuuden ja luonnon elvyttävyyden avulla. Menetelmää käyttävältä edellytetään asianmukaista sosiaali-, terveys- tai kasvatustalon koulutusta. (Juusola 2016, 9.)

Eräs keskeinen luontoelementti Green Care – toiminnassa on eläimet. Toiminnassa voidaan käyttää hevosia ja monia muita koti- ja lemmikkieläimiä. Nautojen,

vuohien, laamaeläinten, kanojen ja lampaiden kanssa toteutettavaan eläinavusteiseen toimintaa kohtaan kiinnostus on kasvanut. Kissojen ja koirien kanssa tehdään esimerkiksi vierailuja hoitolaitoksiin. Ammatillisesti toteutettu työskentely tarjoaa mielekästä tekemistä eläinten parissa sekä antaa asiakkaille mahdollisuuden opetella uusia taitoja. Green Care -toiminnassa painotetaan aina laadunvalvontaa ja vastuullisuutta. Toiminnan tulee sen vuoksi perustua tiettyihin säädöksiin ja lakeihin. (Luonnonvarakeskus 2018; Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus 2018.)

3.3 Eläinavusteisuuden käyttö ja hyödyntäminen sosiaalityössä

Eläimen hyödyntäminen kasvatus- ja kuntoutusprosessissa tuo lukuisia psyykkisiä ja fysiologisia hyötyjä. Usein jo ensimmäisestä kontaktista alkaen asiakkaan rentoutuminen ja verenpaineen lasku on huomattavissa. Tutkimukset osoittavat, että esimerkiksi ikäihmiset ovat fyysisesti aktiivisempia liikkuessaan koiran kanssa kuin yksin, jolla voidaan edistää ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Moni asiakas myös kokee esimerkiksi koiran tarjoaman emotionaalisen tuen tärkeäksi. (Kahilaniemi 2016, 19.)

Vuorovaikutusta eläinten kanssa voidaan pitää eräänä sosiaalisen käyttäytymisen muodoista. Tällä asiakkaan ja eläimen vuorovaikutussuhteella on positiivinen vaikutus muun muassa luottamukseen ja sen lisääntymiseen toisia kohtaa, immuunijärjestelmän toimintaan sekä kivunhallintaan. Yhteys ihmisen ja eläimen välillä lisää molemmilla oksitosiinin tuotantoa ja tutkimukset ovat osoittaneet yhteyden parantavan oppimista. (Kahilaniemi 2016, 19.)

Eläinten tuoma hyöty on huomattu merkittäväksi, ja eläinavusteinen työ vähitellen hyväksytty toimivaksi kuntoutus tarjonnaksi. Näkyviä hyötyjä ovat luottamuksellisessa ympäristössä syntyneet rentoutuminen, rauhoittuminen ja asiakkaan motivaatio, jotka luovat selviä menestystekijöitä toiminnalle. Eläinavusteiseen työhön ei ole olemassa suomalaisia standardeja tai yleispäteviä ohjeistuksia, jotka sopisivat kaikkien sosiaali- ja terveysalan työntekijän tarpeisiin. (Kahilaniemi 2016,

20–22.) Kahilaniemi (2016) on esimerkiksi koonnut teokseensa moniammatillisesti sovellettavaa tietoa toimintaterapian kontekstista sekä yleisiä asiakkaan toimintakykyä, toiminnallisuutta, toimintaa tukevan rungon. Keskeisenä tavoitteena eläinavusteiselle työlle on tukea asiakkaan elämää, arkea ja toimintaa riippumatta siitä, onko lähestymistapana sosiaali- ja kasvatustyö, fysiologinen kuntoutus, tai traumaterapia (Kahilaniemi 2016, 22).

Haasteena eläinavusteisuuden hyödyntämiselle pedagogisena työvälineenä ovat eläimen rajallinen elinikä, eläimestä huolehtiminen vapaa-ajalla ja loma-aikoina sekä se kuinka lapsien ja eläinten välistä vuorovaikutusta tarkkaillaan. Huomioitava on myös lasten mahdolliset allergiat, hygienia sekä eri kulttuurien suhtautumisen eläimiin. Oleellista on tietää, millaisia taustateorioita aiheesta löytyy, sekä pohtia niiden luotettavuutta. (Burr 2016, 6–9.)

4 Aiemmat pro gradu -tutkielmat aiheesta

Opinnäytetyöhön valittiin käsiteltäväksi kaksi suomenkielistä pro gradu -tutkielmaa aiheesta. Suomalaiset pro gradu -tutkielmat toivat työhön valikoitujen englanninkielisten aineistojen lisäksi näkökulmaa täällä tehtävästä eläinavusteisesta sosiaalityöstä. Ensimmäinen tutkielma käsittelee eläinavusteisuutta koulukuraattorin työn näkökulmasta ja toinen eläinavusteista sanataidetyöskentelyä.

4.1 Kokemuksia eläinavusteisesta koulukuraattorin työstä

Pietarinen (2017) käsitteli pro gradu -tutkielmassaan eläinavusteista työskentelyä sosiaalityössä. Tutkimuskysymyksenä oli eläinavusteisen kuraattorin työskentelyn merkitys palvelua käyttäville nuorille. Ennakko-oletuksena oli eläinavusteisen työskentelyn tutkimustietoon pohjautuen se, että eläinavusteista työskentelyä voidaan hyödyntää sekä sen avulla pystytään saamaan tuloksia sosiaalityössä. Tutkimus aihe oli valikoitunut eläinavusteisen sosiaalityön tunnettavuuden lisää-

misen, perustelemisen ja kehittämisen vuoksi. Laadullisen tutkimuksen empiirinen aineisto sisälsi seitsemän yläkouluikäisen oppilaan haastattelua ja yhden koulukuraattorin haastattelun, joka työskentelee koiran kanssa. Haastattelu toteutettiin teemahaastatteluina ja tutkimuksessa käytettiin analyysimenetelmänä teorialähtöistä sisällönanalyysiä sovellettuna. (Pietarinen 2017, 2.)

Tutkimustuloksista keskeisin oli koiran positiivisessa merkityksessä kuraattorin vastaanotolla käyvien oppilaiden mielialaan. Koira vaikutti tilanteissa positiivisesti, joten sen voitiin katsoa tulevan oppilaiden psyykkistä hyvinvointia. Kuraattoritapaamisten aikana koiran läsnäololla koettiin olevan melko suuri merkitys niin kommunikaatiota kuin vuorovaikutusta rauhoittavana ja helpottavana tekijänä sekä sosiaalisen tuen tarjoajana. Oppilaat kokivat koiran merkityksen muilta osin vähäisemmäksi ja jopa merkityksettömäksi. Koiran oppilaat kokivat myönteisellä tavalla vaikuttavana lisänä, kun vaikuttavimmaksi tekijäksi koettiin enemmänkin keskustelutuki, jota kuraattori tarjosi. Toisaalta taas kuraattorin näkökulmasta koira nousi positiivisesti vaikuttavaksi tekijäksi osassa niissä asioissa, joissa oppilaat itse eivät koiraan kokeneet merkitykselliseksi. Tutkielman tulokset vahvistivat sitä, että eläinavusteisella työskentelyllä voidaan tuoda lisäarvoa sosiaalityöhön. Tutkielma osoitti, että olisi tarpeen tuottaa lisää tutkimustietoa eläinavusteisen sosiaalityön tunnettavuuden lisäämiseksi, perustelemiseksi ja kehittämiseksi myös sosiaalityön muilta osa-alueilta (Pietarinen 2017, 2, 48).

4.2 Eläinavusteinen sanataidetyöskentely

Laine (2018) käsitteli pro gradu -tutkielmassaan ammattilaisten käsityksiä eläinavusteisen sanataiteen merkityksestä. Kohteena tutkimuksessa olivat kehitysvammaiset nuoret ja heidän sosiaalinen hyvinvointinsa. Aineisto koostui Kerrotaan Koiralle -työpajan toiminnan havainnoinneista ja ammattilaisten haastatteluista. Tutkimuskysymyksenä oli eläinavusteisen sanataiteen merkitys kehitysvammaisten nuorten sosiaalisen hyvinvoinnin tukemisessa. (Laine 2018, 2.)

Tutkielman aineistonkeruumenetelmänä oli teemahaastattelu ja ammattilaisten haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina. Haastateltavat ammattilaiset olivat

Kirjoitetaan-Koiralle® -menetelmän kehittäjät ja Kerrotaan Koiralle -työpajan ohjaaja. Lisäksi tutkimuksessa toisena aineistona oli osallistumaton havainnointi. Tutkielmassa aineistoanalyysinä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia ja viitekehyksenä oli eläinavusteinen sanataide ja sosiaalinen hyvinvointi. Tutkielman tulosten perusteella eläinavusteisella sanataiteella oli kehitysvammaisille nuorille positiivinen merkitys. Työpajan toiminta muodostui nuorille mielekkääksi harrastustoiminnaksi, jolla pystyttiin tukemaan heidän sosiaalista hyvinvointiaan. Koirien läsnäolo ja rento olemus vaikuttivat nuorten ryhmän ilmapiiriin sekä helpotti vuorovaikutusta heidän välillään. Toimintaan koirat toivat iloisuutta, joka motivoi nuoria osallistumaan. Koirat myös tarvittaessa rauhoittivat ryhmän ilmapiiriä. (Laine 2018, 2.)

5 Opinnäytetyön tarkoitus ja tehtävä

Opinnäytetyö toteutui laadullisena opinnäytetyönä ja menetelmäksi valikoitui kuvaileva ja systemoitu kirjallisuuskatsaus. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena oli perehtyä eläinavusteisuuden mahdollisuuksiin, hyötyihin ja ammattilaisten tarvitsemaan tietotaitoon sosiaalityössä. Opinnäytetyössä perehdyttiin siis aineistoihin, joista kirjallisuuskatsaus muodostui. Työn tavoitteena oli lisätä tietoisuutta eläinavusteisesta sosiaalityöstä sosiaalialalla.

Opinnäytetyön laadulliset tutkimuskysymykset ovat

1. Millaisia mahdollisuuksia eläinavusteisuus tuo sosiaalityöhön?
2. Miten sosiaalialan asiakkaat hyötyvät eläinavusteisesta sosiaalityöstä?
3. Millaista tietotaitoa sosiaalialan työntekijä tarvitsee, jotta hän voi hyödyntää eläinavusteisuutta sosiaalityössä?

6 Oppinäytetyön menetelmälliset valinnat

6.1 Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus

Tutkimuksen tarkoituksesta ja tutkimusongelmasta riippuen valitaan tutkimusotteeksi joko kvantitatiivinen eli määrällinen tai kvalitatiivinen eli laadullinen. Tarvittaessa tutkimuksessa voidaan käyttää molempia tutkimusotteita täydentämään toinen toistaan. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on auttaa ymmärtämään tutkimuskohdetta sekä selittämään ja ymmärtämään päätösten syitä. Tapaukset rajoitetaan pieneen määrään, jotka pyritään analysoimaan tarkasti. Laadullisella tutkimuksella voidaan kehittää toimintaa, etsiä vaihtoehtoja sekä tutkia sosiaalisia ongelmia. Tutkimukseen kerättävä aineisto on usein tekstimuotoista, ja aineistoa kerätään vähemmän strukturoidusti kuin kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuksessa. (Heikkilä 2014, 14–15.) Tämä oppinäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, koska ymmärrystä sosiaalialalla käytettävistä eläinavusteisista menetelmistä haluttiin lisätä.

Tutkimusta tehdessä tutkimusaineisto kerätään ja tulokset esitetään uskottavasti riippumatta tutkimustyyppistä. Empiirisessä ja teoreettisessa analyysissä havainneaineiston argumentointi ja tarkastelu eroavat kahdella tavalla. Empiirisessä analyysissä (kuvio 2) painottuu aineiston analyysi- ja keräämismetodit. Metodien kuvaaminen antaa mahdollisuuden arvioida tutkimusta ja sekä ne tukevat tulosten uskottavuutta. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 26.)

Kuvio 2. Tutkimustoiminta (Sarajärvi & Tuomi 2018, 26).

Empiirisen analyysissä tiedonantajien tunnistettavuus häivytetään, jolloin huolehditaan siitä, että etiikan näkökulmasta yksittäistä henkilöä ei tunnisteta lähdeaineistosta. Teoreettisessa analyysissä vuorostaan painottuu lähdeaineiston pätevä ja uskottava käyttö. Tutkimuksen aiheen kannalta lähdeviitteiden tulee olla keskeisiä ja relevantteja. Analyysissä painotetaan, sitä kuka on sanonut mitä ja milloin on sanonut. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 21–22.)

6.2 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Tieteellisessä tutkimuksessa järkipäisyys ja järjestelmällisyys toteutuvat vain käyttämällä tieteellisestä menetelmästä. Tutkimuksessa on noudatettava työhön kuuluvia periaatteita mikä tarkoittaa, että menetelmän tulee ohjata tutkimusta. Tieteellisten tulosten tulee olla julkisia sekä kriittisesti arvioitavissa olevia. (Salminen 2011, 1.)

Tähän opinnäytetyöhön valittiin menetelmäksi kirjallisuuskatsaus, sillä aiheesta on tehty Suomessa vain vähän tämän tyyppisiä tutkimuksia. Lisäksi vaikuttaa sille, että sosiaalialan kenttä tarvitsee selkeämpää kokonaiskuvaa eläinavusteisesta sosiaalityöstä. Opinnäytetyössä käytettiin tutkimusmenetelmänä kuvailevaa kirjallisuuskatsausta, jonka avulla perehdyttiin aineeseen liittyviin tutkimuksiin. Työ on kuvailevan ja systemoidun kirjallisuuskatsauksen yhdistelmä. Salmisen (2011) mukaan kirjallisuuskatsaus on itsenäinen tutkimustekniikka ja metodi, huolimatta siitä, että sillä on tutkimuksessa kaksi suhteellisen erilaista roolia. Kirjallisuuskatsauksen voidaan sanoa olevan, näin sanotun apumenetelmän roolissa sillä se on tutkimuksen johdanto-osiin kuuluva katsaus tehtyyn tutkimukseen (Salminen 2011, 39).

Kun metodina käytetään kirjallisuuskatsausta, on tärkeää, että käytössä ovat menetelmälliset ohjeet ja pelisäännöt, jotka vähentävät todistelua, joka liittyy omiin ennakkoluuloihin tai analyysiä, joka perustuu epämääräiseen intuitioon. Nämä edellä mainitut eivät ole tieteen tunnuspiirteitä eikä niitä tieteessä hyväksytä. Yleisiä vaatimuksia kirjallisuuskatsaukselle ovat kriittisyys, julkisuus, objektiivisuus sekä itsekorjaavuus. Ominaisuudet tutkimuskohteessa ovat tutkijan mielipiteitä

tai riippumattomia muista auktoriteeteista. Metodeihin perehtymätön tutkija voi suhtautua kirjallisuuskatsaukseen liian kevyesti ja ymmärtää näin metodin väärin. (Salminen 2011, 1.)

Kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan arvioida jo olemassa olevaa teoriaa. Tärkeää teoriaan tutustuessa on kiinnittää huomiota luotettaviin lähteisiin, joita tulee olla riittävästi sekä ajantasaisuuteen. Systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa kiinnitetään huomiota erityisesti käytettyjen lähteiden keskinäiseen yhteyteen sekä tekniikkaan. Kriittinen tarkastelu on osa integroivaa kirjallisuuskatsausta. Cooper on tiivistänyt integroivan kirjallisuuskatsauksen vaiheet seuraaviin viiteen osaan: tutkimusongelman asettelu, aineiston hankkiminen, arviointi, analyysi, tulointa sekä tulosten esittäminen (Salminen 2011, 3, 4–8, 8–15.)

6.3 Systemaattinen ja systemoitu kirjallisuuskatsaus

Systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa tutkijan on helpompi perustella materiaalin tiiviin muodon ja tutkimuksen historiallisen ja oman tieteenalan kontekstin avulla miksi tutkimus on merkittävä. Myös metodin tiukka hyödyntäminen varmistaa loogisuuden siitä, etteivät lähdeaineistot ole vieraita toisilleen. Tulokset tutkimuksessa eivät ole luotettavia, mikäli otos ei ole riittävän suuri. (Salminen 2011, 8–15.) Systemaattinen kirjallisuuskatsaus etenee suunnitelmallisesti suunnittelusta raportointiin. Vaiheet voidaan karkeasti jaotella kolmeen: katsauksen suunnittelu, katsauksen tekeminen hakuineen, analysointineen sekä synteeseineen sekä katsauksen raportointiin. Ensimmäisessä eli suunnitteluvaiheessa tutustutaan aiempaa tutkimusta aiheesta sekä määritellään katsauksen tarve, jonka jälkeen tehdään tutkimussuunnitelma. Suunnitelmasta ilmenevät mahdollisimman selkeät tutkimuskysymykset, joita tulee olla yhdestä kolmeen. Seuraavaksi pohditaan ja valitaan sopivat menetelmät kirjallisuuskatsauksen tekoon. Menetelmillä tarkoitetaan hakutermien pohtimista ja valintoja sekä valittavia tietokantoja. Tutkimusten valintaa varten laaditaan tarkat sisäänotto- ja poissulkukriteerit, joissa voidaan keskittyä tutkimuksen kohdejoukkoon, interventioon, tuloksiin tai tutkimusasetelmaan. (Johansson 2007, 5–6.)

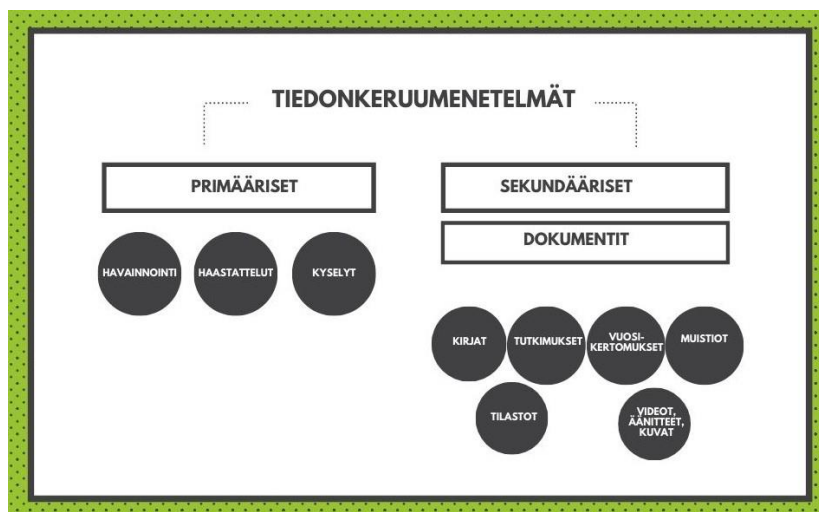
Toisessa vaiheessa edetään laaditun tutkimussuunnitelman mukaan etsimällä ja valikoimalla käytettävät tutkimukset, jotka analysoidaan sisällöllisesti tutkimuskysymysten mukaisesti ja analysoidaan ne laadukkuuden mukaan sekä syntetisoidaan tutkimuksen tulokset yhdessä. Kaikkien vaiheiden tarkka kirjaaminen on tärkeää kirjallisuuskatsauksen onnistumisen ja tulosten relevanttiuden osoittamiseksi. Viimeisessä vaiheessa raportoidaan tulokset, tehdään johtopäätökset ja mahdolliset suositukset. Jotta olemassa olevien tutkimusten valinnan ja käsittelyn voidaan katsoa olevan pitävän, tarvitaan systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tekoon vähintään kaksi tutkijaa. (Johansson 2007, 6.)

Menetelmänä tässä opinnäytetyössä käytettiin kuvailevan kirjallisuuskatsauksen lisäksi systemoitua kirjallisuuskatsausta, joka on systemaattisen katsauksen alatyyppejä. Menetelmä valittiin, sillä työ eteni systemaattisesti hausta analyysiin. Jokainen eri kirjallisuuskatsaustyyppi sisältää tyypilliset osat. Tyypillisiä osia ovat haku (Search), arviointi (Appraisal), aineiston perusteella tehty synteesi (Synthesis) ja analyysi (Analysis) eli lyhennettynä SALSA. Systemoitu katsaus eroaa systemaattisesta siinä, että sen tekee yleensä vain yksi tutkija. Systemoidun katsauksen tutkimuskirjallisuuden haku toteutetaan samoin kuin systemaattisessa katsauksessa, usein kuitenkin vain yhteen tietokantaan. Tämän katsauksen aineiston arviointi, analyysi ja synteesi ovat vähemmän järjestelmällisiä ja kokonaisvaltaisia kuin systemaattisessa katsauksessa. (Suhonen, Stolt & Axelin 2015, 8–14.) Tähän opinnäytetyöhön valittiin menetelmäksi systemoitu kirjallisuuskatsaus systemaattisen sijaan, sillä katsaus tehtiin yksin ja tietokantoina käytettiin Karelia-ammattikorkeakoulun ja Itä-Suomen Yliopiston Finna -verkkokirjastoa. Tutkimuksen tarkoituksena on luoda tiivis tutkittuun tietoon perustuva kuvaus eläinavusteisen sosiaalityön mahdollisuuksista, haasteista, hyödyistä asiakkaalle ja tietoa siitä, millaista tietotaitoa sosiaalialan työntekijä tarvitsee menetelmien käyttämiseen.

7 Aineiston valinta ja käsittely

Aiheesta löytyi hyvin vähän suomenkielisiä tutkimuksia ja artikkeleja, joten aineistoa etsittiin englanninkielisenä. Tutkimukseen sisältyvät erilaiset menetelmät sekä niiden menetelmien valinnat ja käyttäminen. Tavoitteena tutkimukselle on tuottaa esitettyihin tutkimusongelmiin ratkaisu. Tietoa kerätään tiedonkeruumenetelmillä, joilla ratkaisu pystytään esittämään ja tuloksena syntyvät aineistot. Osaa aineistosta pystytään hyödyntämään sellaisenaan: tätä aineistoa kutsutaan jo olemassa olevaksi eli sekundääriksi aineistoksi. Aineistoa tutkija käyttää ilmiön ratkaisua varten ja aineisto määrittelee, kuinka aineistoa voidaan käsitellä. (Kananen 2014, 64–65.)

Laadullisen tutkimuksen tietolähteenä voidaan käyttää kaikkia kirjallisen aineiston muotoja. Tutkimusongelman ratkaisussa voidaan hyödyntää kaikkea sellaista aineistoa, jolla on tutkimuksen kannalta merkitystä (kuvio 3). Aineistot eli dokumentit kuvaavat mennyttä aikaa ja antavat mahdollisuuden ymmärtää kuinka tutkittava kohde on ajan myötä kehittynyt. (Kananen 2014, 90–91.)

Kuvio 3. Laadullisen aineiston erilaiset tietolähteet (Kananen 2014, 90).

7.1 Aineiston keruu

Tutkimuksen hakustrategian on tarkoitus tunnistaa relevantit tutkimukset, joita katsauksessa voidaan käyttää. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen onnistumisen kannalta hakuprosessi on kriittinen, sillä tässä vaiheessa tehdyt virheet antavat edelleen epäluotettavan kuvan olemassa olevasta näytöstä ja ne johtavat tulosten harhaisuuteen. Tulosten luotettavuutta parantaa asiantuntijan avustus haun suorittamisessa. (Axelin & Pudas-Tähkä 2007, 49.) Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen prosessin mukaisena ja tieteellisesti pätevänä voidaan pitää huolellisesti dokumentoitua hakustrategiaa. Tällainen katsaus voidaan toisen tutkijan toimesta toistaa. (Axelin & Pudas-Tähkä 2007, 50.) Opinnäytetyö suunnitelman kirjoittamisen loppuvaiheessa osallistuminen Karelia-ammattikorkeakoulun kirjaston järjestämään Tiedonhankinnan klinikkaan lisäsi taitoja luotettavaan aineiston hakuun. Kirjasto- ja tietopalvelupäällikön pitämässä tunnin mittaisessa tiedonhankinnan klinikassa perehdyttiin Karelia Finna -verkkokirjastoon, luotettavaan tiedonhakuun sekä erilaisiin tietokantoihin.

Tutkittavan aiheen kannalta tutkimuksen sisään- ja poissulkukriteerien tulee olla tarkoituksen- ja johdonmukaiset sekä ne tulee kuvata täsmällisesti ja tarkasti. Tutkimuksen tarkoituksen mukaan asetetaan tutkimustyyppin valinnalle sisäänottokriteerit. Katsauksen tekijän tulee olla tietoinen erilaisista tutkimusasetelmista sekä valita tutkimusmenetelmä, jolla tutkimuskysymyksiin saadaan vastaus. (Axelin & Pudas-Tähkä 2007, 48.) Aineistojen haku aloitettiin Karelia Finna -verkkokirjaston ulkomaisten artikkelien tietokannasta, kirjautuen verkkokirjastoon Karelia-ammattikorkeakoulun verkossa. Aineistoja haettiin tarkennetulla haulla ja siinä käytettiin hakusanoja ”animal assisted” ja ”social work”. Tarkennettua hakua rajattiin sisäänottokriteerein (kuvio 4) seuraavilla valinnoilla: kokoteksti saatavissa, vertaisarvioitu, e-artikkeli, englanti, julkaisuvuosi 2009–2019. Poissulkukriteereihin kuuluivat aineistojen maksullisuus ja aineistot, jotka olivat vain vajavaisesti saatavissa. Aineistoista valikoitiin pois myös artikkelit, jotka käsittelivät pelkästään hevosia ja muita maatalouksien suuria kotieläimiä.

SISÄÄNOTTOKRITEERIT	POISSULKUKRITEERIT
ENGLANNIN- TAI SUOMENKIELINEN AINEISTO	AINEISTOJEN MAKSULLISUUS
KÄSITTELEE ELAINAVUSTEISUUTTA SOSIAALIALALLA	VAJAVAISET AINEISTOT
VASTAA TUTKIMUSKYSYMYKSIIN	
JULKAISTU VUOSINA 2009–2019	

Kuvio 4. Valitut sisäänotto- ja poissulkukriteerit Axelia ja Pudas-Tähkää (2007, 48) mukaillen.

Aineistot listattiin allekkain jokaisen haun avaamisen jälkeen kronologisessa järjestyksessä, niiden löytymisen perusteella. Soveltuvia aineistoja hakusanoilla löytyi yhteensä neljä, joista perusteellisemman tarkastelun jälkeen valittiin tutkimukseen seuraavat kolme:

- Social work practitioners and the human-companion animal bond: a national study. Risley-Curtiss, C. 2010.
- Factors Affecting Social Workers' Inclusion of Animals in Practice. Kawam, E. Risley-Curtiss, C. & Rogge, M. 2013.
- The role of animal-assisted interventions in anti-oppressive social work practice. Legge, M. 2016.

Aineistojen hakua jatkettiin Karelia Finnan e-lehtitietokantojen avulla. Academic Search Elite (EBSCO) -tietokannan tarkennetussa haussa käytettiin hakusanoja ”animal assisted” ja ”social work”. Tarkennettua hakua rajattiin sisäänottokriteerein seuraavilla valinnoilla: kokoteksti saatavissa, vertaisarvioitu, artikkeli, englanti, julkaisuvuosi 2009–2019. Hakutuloksia oli rajoitetusti, .mutta tässä haussa nousi uudelleen esiin jo aineistoksi valikoituneita tutkimuksia. Hakuvaiheessa käytettiin myös samoilla hakusanoilla ja sisään- ja poissulkukriteereillä seuraavia tietokantoja Directory of Open Access Journals (DOAJ) ja Journal.fi, mutta tuloksien perusteella näistä tietokannoista ei valittu aineistoja mukaan tutkimukseen.

Vähäisen aineistojen määrän vuoksi hakua päätettiin jatkaa Google Scholar -hakupalvelun avulla, sillä jo opinnäytetyön suunnitelmaa kirjoittaessa löytyi useita artikkeleita kyseisen hakupalvelun kautta. Käytettyjä hakusanoja olivat ”animal assisted” ja ”social work”. Hakutuloksia löytyi runsaasti ja tuloksista käytiin läpi sivut 1–10. Koska hakupalvelussa ei ollut mahdollisuutta yhtä yksityiskohtaiseen tarkennettuun hakuun, käsiteltiin hakutuloksia kriittisesti valikoiden mukaan vain tieteellisiä aineistoja, joihin sisältyi abstrakti, asianmukaiset viittaukset ja lähdeluettelo. Hakupalvelusta löytyi soveltuvia aineistoja 10, joista mukaan tutkimukseen lopulta valikoitui seuraavat kaksi:

- Social Work and Human Animal Bonds and Benefits in Health Research: A Provincial Study. Hanrahan, C. 2012.
- Animal-assisted activity as a social experience. Arluke, A. 2010.

Näiden hakujen jälkeen läpikäytäviä aineistoja oli löytynyt yhteensä 16, joista valittiin perusteellisemman läpikäynnin jälkeen tutkimukseen mukaan ylempänä jo mainitut viisi. Kaikkien englanninkielisten aineistojen läpikäymisessä käytettiin apuna tietokantojen ja Microsoft Wordin lue ääneen -toimintoa, jonka avulla tekstin voi kuulla äänen luettuna sekä MOT-verkkosanakirjapalvelua. Tutkimukseen tarvittavaa määrää aineistoja ei näistä tietokannoista löytynyt, ja osa niistä ei ollut kokonaan saatavilla Karelia Finnan -verkkokirjastosta, joten hakua ja valittujen aineistojen etsintää päätettiin jatkaa Itä-Suomen yliopiston kirjaston tietokannasta.

Hakua jatkettiin UEF Finna -verkkokirjaston ulkomaisten artikkelien tietokannasta kirjautumalla verkkokirjastoon Itä-Suomen yliopiston verkossa. Aineistoja haettiin tarkennetulla haulla, jossa käytettiin hakusanoja ”animal assisted” ja ”social work”. Tarkennettua hakua rajattiin sisäänottokriteerein seuraavilla valinnoilla: kokoteksti saatavissa, vertaisarvioitu, e-artikkeli, englanti, julkaisuvuosi 2009–2019. Aineistoista valikoitiin pois myös artikkelit, jotka käsittelivät hevosia ja muita maatalouksien suuria kotieläimiä. Tuloksia löytyi runsaasti. Soveltuvia aineistoja hakusanoilla löytyi yhteensä seitsemän, joista perusteellisemman tarkastelun jälkeen valittiin tutkimukseen seuraavat kolme:

- Social Work, Animal-Assisted Therapies and Ethical Considerations: A Programme Example from Central Queensland. Fraser, H., Prentice, K., Signal, T. & Taylor, N. 2016.
- Animal-Human Relationships in Child Protective Services: Getting a Baseline. Hornung, R., Risley-Curtiss, C. & Zilney, L. 2010.
- Developing Ethical Frameworks in Animal-Assisted Social Service Delivery in Aotearoa New Zealand. Walker, P. 2019.

Hornungin, Risley-Curtissin ja Zilneyn artikkeli valittiin mukaan aineistoksi huolimatta sen eläinavusteisesta terapian suuntauksesta, sillä se käsittelee eläinavusteisuutta myös sosiaalityön etiikan ja työssä apuna käytettävien eläinten näkökulmasta. Kaikista valituista aineistoista kolmessa on kirjoittajana Risley-Curtis. Tämän vuoksi valinnassa tarkasteltiin kriittisesti tutkimusten sisältöä ja aineistot päädyttiin valitsemaan tutkimukseen, sillä sisällöissä oli tutkittu eri näkökulmia.

Löydettyjen aineiston määrää haluttiin vielä lisätä, joten jo hakujen perusteella saaduista lähteistä tehtiin vielä kaksi hakua sanoilla "animal assisted", "social work", "Legge", "Froma" ja "Berget". Soveltuvia aineistoja löytyi yhteensä neljä, näistä kaksi oli jo aiemmin valittu muista tietokannoista. Hakusanoilla mukaan valikoitui aineistoksi

- Pohjoissuomalaisten nuorten tyttöjen hyvinvointi: hypoteettinen malli. Wiens, V. 2018.

Wiensin väitöskirja löytyi alun perin englanninkielisenä julkaisuna, mutta tutkimukseen valikoitui lopullinen suomenkielinen väitöskirja laajempien tutkimustulosten kanssa. Väitöskirja ei suoraan käsittele eläinavusteisuutta sosiaalityössä, mutta se valittiin mukaan aineistoksi sen ajankohtaisuuden vuoksi sekä siksi, että tuloksissa ilmeni eläimien vaikutus hyvinvoinnin edistäjänä. Wiensin väitöskirjasta tuli myös ainoa suomenkielinen aineisto englanninkielisten rinnalle, joten se auttaa tutkimusta peilaamaan eläinavusteisen sosiaalityön merkistä suomalaiseseen sosiaalityöhön.

Haun aikana englanninkielisiä aineistoja käytiin läpi kaikkiaan 23, joista tutkimukseen valittiin mukaan kahdeksan sekä lisäksi yksi mukaan valikoitunut suomenkielinen aineisto, jolloin niiden lopullinen määrä oli yhdeksän. Kaikkiaan aineistoa valikoitui mukaan 249 sivua, joista 121 sivua oli englanninkielistä ja 128 sivua suomenkielistä. Aineistojen valinnan loppupuolella ne alkoivat toistaa itseään, ja sisällöistä löytyi viittauksia jo valittuihin tutkimuksiin. Toistuvuuden ja aineistojen riittävyyden vuoksi päätettiin siirtyä opinnäytetyössä aineiston analyysiin.

7.2 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä on sisällönanalyysi. Tähän opinnäytetyöhön analyysimenetelmäksi valittiin aineistolähtöinen sisällönanalyysi (kuvio 5). Sisällönanalyysin avulla voidaan toteuttaa erilaisia tutkimuksia ja analyysiä voidaan käyttää tutkimuksen yksittäisenä metodina. Kyseisellä analyysimenetelmällä tarkoitetaan kirjoitettujen, kuultujen ja nähtyjen sisältöjen analyysiä. Menetelmällä voidaan systemaattisesti ja objektiivisesti analysoida dokumentteja. Tutkittavasti ilmiöistä pyritään sisällönanalyysin avulla saamaan tiivistetty ja yleistettävä kuvaus. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 117.) Sarajärvi ja Tuomi (2018, 119) määrittelevät sisällönanalyysin pyrkimykseksi kuvata dokumenttien sisältöä sanallisesti. He määrittelevät karkeasti induktiivisen eli aineistolähtöisen laadullisen aineiston analyysia kolmivaiheiseksi prosessiksi. Prosessiin kuuluu aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmittely ja abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. (Sarajärvi ja Tuomi 2009, 109).

Kuvio 5. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin eteneminen (Sarajärvi ja Tuomi 2018, 123).

7.3 Aineiston käsittely

Opinnäytetyön toteutusvaiheessa aineistoja valikoitui mukaan yhteensä yhdeksän, joista kahdeksan oli englanninkielisiä ja yksi suomenkielinen tutkimus. Suomenkielisiä tutkimuksia eläinavusteisesta sosiaalityöstä löytyi melko vähän, jonka vuoksi suurin osa tutkimuksista oli englanninkielisiä. Tutkimuksista yksi oli julkaistu painetussa teoksessa, kahdeksan ulkomaisissa sosiaalialan ammattilehdissä ja yksi oli suomalainen väitöskirja. Suurin osa tutkimuksista käsitteli sosiaalialan työtä ja eläinavusteisuutta ja yksi keskittyi enemmän eläinavusteiseen terapiaan.

Tähän opinnäytetyöhön valitut tutkimukset sisälsivät perustiedot siitä, millaista tutkimusmenetelmää oli käytetty, tutkittavien määrän sekä heidän keski-ikänsä sekä tiedot tutkimuskysymyksistä (liite 1). Yksi tutkimus liittyi sosiaali- ja terveystieteiden työhön sekä eläinten vaikutukseen hyvinvoinnin edistäjänä. Tutkimuksista kuusi käsitteli eläinavusteista sosiaalityötä ammattilaisten näkökulmasta, kaksi

keskittyi kuvaamaan aihetta asiakkaiden näkökulmasta. Yksi tutkimus puolestaan käsitteli aihetta sekä ammattilaisten että asiakkaiden näkökulmasta. Jokainen tutkimus antoi vastauksia opinnäytetyöhön tutkimuskysymyksien avulla nostettuihin teemoihin. Ammattilaisten näkökulmasta tehtyjen tutkimusten kohteena olivat lastensuojelun työntekijät, sosiaalityöntekijät (sosiaalityön kandidaatti-, maisteritutkinnon tai tohtorikoulutuksen suorittaneet) sekä sosiaalialan ammattilaiset ja ammatinharjoittajat. Asiakkaan näkökulmasta tehtyjen tutkimusten kohteena olivat lapset ja nuoret.

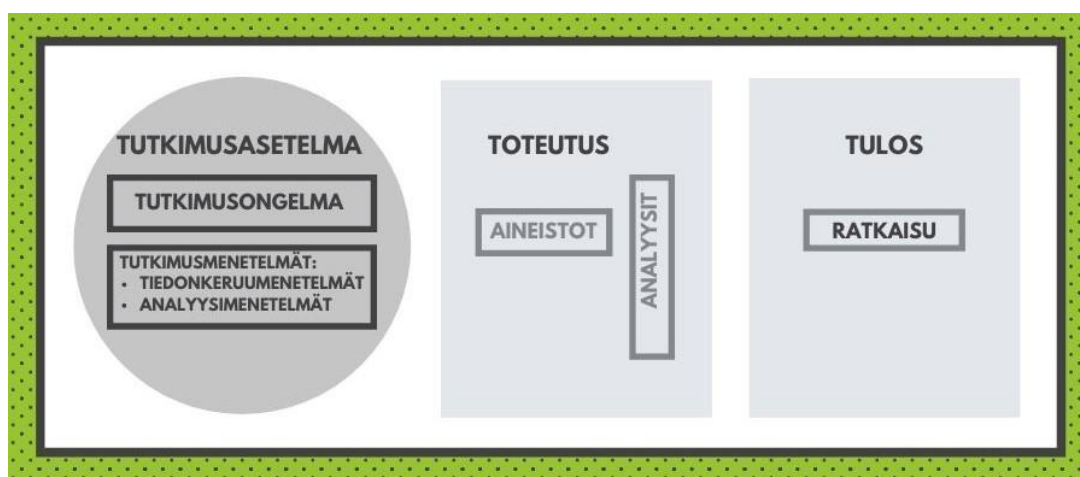
Aineiston valinnan jälkeen luotiin kolmesta tutkimuskysymyksestä runko, jonka avulla lähdettiin luomaan taulukkoa eli matriisia. Matriisiin vasempaan yläreunaan syötettiin tiedot julkaisusta, kirjoittajasta ja artikkelin nimestä. Seuraaviin sarakkeisiin syötettiin aineiston keskeinen sisältö, mahdollisuudet, hyödyt asiakkaalle ja tarvittavat taidot. Seuraavaksi päätettiin, missä järjestyksessä aineistot syötetään matriisiin ja kaikista loogisinta oli järjestellä aineistot julkaisuvuoden mukaan. Aineistot päädyttiin jakamaan kolmeen eri kategoriaan julkaisuvuosien mukaan: 2010 (kolme), 2012–2013 (kaksi) ja 2016–2019 (neljä). Tämän jälkeen aineistot syötettiin järjestyksessä kategorioiden sisällä aakkosjärjestyksessä matriisiin (liite 1).

Aineistojen julkaisu-, kirjoittajatietojen ja artikkelin nimen syöttämisen jälkeen jo kerran läpi käytyä aineistoja alettiin analysoimaan yksityiskohtaisemmin. Analysoinnissa käytettiin edelleen apuna tietokantojen ja Microsoft Wordin lue ääneen-toimintoa sekä MOT-verkkosanakirjapalvelua. Ensimmäisenä matriisiin syötettiin vuoden 2010 aineistot aakkosjärjestyksessä. Aineistot käytiin läpi kokonaan yksi kerrallaan, kirjoittaen samalla muistiinpanoja matriisiin jokaiseen kohtaan. Samalla tavalla käytiin läpi vuosien 2012–2013 ja 2016–2019 aineistot.

7.4 Prosessin luotettavuus

Toiminnanaikaista ja jälkeistä reflektiota käytetään osana prosessin arviointia. Toiminnan aikaisella reflektiolla tarkoitetaan arvioimista, joka tapahtuu toiminnan

aikana. Työskentelyyn voi sisältyä paljon rutiininomaisia tehtäviä, jotka mahdollistavat ja antavat tilaa välittömälle reflektiolle. Toiminnan jälkeisellä reflektiolla tarkoitetaan jo tehdyn työn jälkeistä analysointia ja pohdintaa tapahtumista. Työntekijä voi pohtia työtänsä työskentelyn jälkeen, jolloin reflektointi on tiedostettua ja aktiivista. Palaaminen tehtyyn toimintaan on tavoitteellista ja tarkoituksellista toimintaa, jossa toiminnan aikana tehtyjä päätöksiä voidaan arvioida uudelleen. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 51.) Prosessin luotettavuutta arvioitiin jokaisen toteutuneen vaiheen jälkeen (kuvio 6).

Kuvio 6. Tutkimuksen luotettavuuden arvioiminen (Kananen 2014, 146.)

Kun tutkimukseen valitaan aineistoa, liittyy jo olemassa olevien dokumenttien käyttöön omat haasteensa. Dokumenttien sisältöön on tieteellistä tutkimusta tehdessä suhtauduttava kriittisesti ja muiden lähteiden avulla on pyrittävä varmistamaan niiden todenpitävyys. Lisäksi vertailu toisiin lähteisiin vahvistaa tulkinnan luotettavuutta. Kun tarkastellaan ihmisten käyttäytymistä, ajattelua ja toimintaa, voi tutkimustilanteiden vakioiminen olla haasteellista. Ympäristö muuttuu, tutkitavien ilmiöiden toiminta ei ole kaavamaisista ja tutkimuksen edetessä tapahtuu oppimista. (Kananen 2014, 91, 145.)

Tutkimusmenetelmien luotettavuutta voidaan käsitellä ensinnäkin validiteetin eli sen perusteella, että tutkimuksessa on tutkittu aiottua ilmiötä. Toiseksi reliabiliteetin eli tutkimustulosten toistettavuuden käsittein. Näiden käsitteiden käyttöä on laadullisen tutkimuksen piireissä kritisoitu siitä, että ne on kehitetty määrällisen tutkimuksen tarpeisiin. Useissa laadullisen tutkimuksen oppaissa ehdotetaan näiden käsitteiden hylkäämistä tai korvaamista, kun laadullista tutkimusta arvioidaan

sen luotettavuudesta. Niissä kuitenkin korostetaan, etteivät sanat ole merkityksellisiä vaan tärkeintä on niille annettu sisältö. Yksiselitteisiä ohjeita laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista on haastava määritellä. (Sarajärvi & Tuomi 2018, 160–163.)

Sarajärvi ja Tuomi (2018) ovat listanneet suuntaa antavia ohjeita laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin. Vaikka seuraavan listauksen kaikki kohdat täyttyisivät, arvioidaan tutkimusta kuitenkin kokonaisuutena, jolloin sen koherenssi eli sisäinen johdonmukaisuus painottuu suhteessa listauksen eri kohtiin:

- 1) Tutkimuksen kohde ja tarkoitus
- 2) Tutkijan omat sitoutukset tutkimuksessa
- 3) Aineiston keruu
- 4) Tutkimuksen tiedonantajat
- 5) Tutkija-tiedonantaja-suhde
- 6) Tutkimuksen kesto
- 7) Tutkimuksen luotettavuus
- 8) Aineiston analyysi
- 9) Tutkimuksen raportointi (Sarajärvi ja Tuomi 2018, 164).

Sisällönanalyysia metodina käytettäessä voi riskinä olla, että vaikka tutkija kuvailisikin analyysia tarkasti jäävät tutkimuksesta puuttumaan mielekkäät johtopäätökset. Silloin tutkija vain esittää järjestetyn aineiston ikään kuin tuloksina. (Sarajärvi ja Tuomi 2018, 117.)

8 Tulokset

Tarkoituksena tässä opinnäytetyössä oli perehtyä eläinavusteisuuden mahdollisuuksiin ja hyötyihin sosiaalityössä. Lisäksi tarkoituksena oli perehtyä ammattilaisten tarvitsemaan tietotaitoon sosiaalityössä. Tavoitteena oli lisätä tietoisuutta eläinavusteisesta sosiaalityöstä sosiaalialalla.

8.1 Eläinavusteisen sosiaalityön vahvuudet

Aineiston perusteella sosiaalialan työntekijät näkivät eläinavusteiset menetelmät käyttökelpoisina monien eri asiakasryhmien kanssa. Menetelmien etuna voi toimia se, että eläinavusteisuus ei ole asiakkaille niin tuttu sosiaalityön muoto eikä siihen liity samanlaisia ennakkoluuloja kuin perinteiseen sosiaalityöhön. Asiakkailla ei todennäköisesti ole myöskään negatiivista historiaa palvelun parista. Eräs aineistossa haastatelluista koki, että ammattilainen voi menetelmän aikana helpommin passiivisesti tarkkailla asiakkaan toimintaa, eikä työntekijän silloin tarvitse suoraan osallistua toimintaan. Aineistoista nousi esiin se, että eläimien kanssa toimiessa asiakas ei tarvitse sanoja eikä verbaalista kommunikaatiota. Tällöin menetelmiä voidaan hyödyntää sosiaalityössä, kun asiakas ei kykene tai pysty sanoittamaan omia kokemuksiaan tai tunteitaan. Varsinkin lapset voivat eläinten avulla helpommin peilata omia tunteitaan.

Vahvimmin aineistoissa korostui se, että ammattilaisten mielestä työntekijöiden tulisi vuorovaikutuksessaan asiakkaiden kanssa huomioida enemmän heidän lemmikkinsä, sillä lemmikki usein koetaan osaksi perhettä. Myös asiakkaiden kottona tehtävä työ on lisääntymässä, joten vuorovaikutus asiakkaan lemmikkien kanssa voi olla väistämätöntä. Myös se tulisi huomioida, että asiakkaan halukkuus tai kyvykyys hakeutua palveluihin voi liittyä hänen lemmikkeihinsä. Asiakas voi pelätä joutuvansa luopumaan lemmikistään, eikä näin ollen edes hakeudu palvelujen piiriin tai hän voi murehtia sitä, kuinka eläin pärjää ilman häntä. Johtopäätöksenä aineistoista voidaan päätellä, että eläinavusteisten menetelmien käyttäminen sosiaalityössä mahdollistaa työn tekemisen useamman eri asiakasryhmän kanssa, ennakkoluulottoman suhtautumisen, sanattoman kommunikoinnin, tunteiden peilaamisen sekä asiakkaiden lemmikkien huomioimisen. Aineistoista nostetut teemat on eritelty alla olevaan käsitekarttaan (kuvio 7).

Kuvio 7. Aineistoista esille nostettuja teemoja.

8.2 Menetelmien heikkoudet ja riskit

Tutkimusten perusteella syitä sille, ettei eläinavusteisuutta käytetä sosiaalityössä ovat työorganisaation toimintaperiaatteet, koulutuksen ja käytännön osaamisen puute, osa työntekijöistä ei ole koskaan harkinnut tai ei ole pitänyt mahdollisuutena. Osa työntekijöistä ei ymmärrä eläinten roolia sosiaalityössä. Eläinavusteisen sosiaalityön haasteena ovat työyhteisön hitaasti muuttuvat käsitykset, osa ajattelee että ”tehdään kuten aina ennenkin”. Osa työyhteisön jäsenistä puolestaan väheksyy menetelmää eikä pidä sitä osana sosiaalityön ydintä. Aineistosta ilmeni, että toiminnan näin sanotun uutuuden vuoksi siitä tietoisuus on vähäistä niin sosiaalialan työntekijöiden kuin asiakkaidenkin keskuudessa. Aineistosta ilmeni, että menetelmien kohteina ovat usein lapset ja ikäihmiset, joten aikuiset asiakkaat harvoin pääsevät hyötymään toiminnasta. Useista tutkimuksissa selvisi, että työntekijöiden mielestä haasteena eläinavusteisuuden tuomiselle sosiaalityön kentälle ovat asiakkaiden allergiat pelot eläimiä kohtaan ja vastuu eläin-

men käyttämiseen liittyvistä riskeistä. Vaihtoehtoina asiakkaille, jotka ovat allergisia, voidaan hyödyntää erilaisia kuvallisia tai digitaalisia vaihtoehtoja. Yhä monikulttuurisemmassa maailmassa on myös huomioitava asiakkaan vakaumus ja kulttuurin suhtautumisessa eläimiin, joiden perusteella voidaan pohtia, onko menetelmän käyttö mahdollista.

Haasteena nähtiin myös se, että välineenä käytettävä eläin ikääntyy suhteellisen nopeasti. Haaste on se, jos eläimiä käytetään vain ihmistä varten unohtaen toiminnan eettisyys. Näin toiminta on ihmiskeskeistä ja eläimen hyvinvoinnista huolehtiminen unohdetaan. Aineistoissa nousi esiin kuitenkin se, että eläinavusteisten menetelmien käytössä ihmisten ja eläinten saamien hyötyjen ei tarvitse olla toisiaan poissulkevia. Johtopäätöksenä aineistoista voidaan päätellä, että menetelmien heikkouksia ovat työyhteisön toimintaperiaatteet, koulutuksen ja käytännön osaamisen puute, hitaasti muuttuvat käsitykset ja asiakkaiden erilaiset vakaumukset ja uskonto. Riskeinä menetelmissä ovat asiakkaan pelot, allergiat ja eläimen hyvinvoinnin laiminlyöminen sekä nopea ikääntyminen.

8.3 Sosiaaliset, psykologiset ja fyysiset hyödyt

Työntekijät perustelivat eläinavusteisuuden käyttöä sillä, että lähestymistapa koettiin kokonaisvaltaisemmaksi ja että, heidän asiakkaansa välittivät eläimistä. Perusteluna oli myös asiakkaan avoimempi käyttäytyminen menetelmiä käyttäessä. Asiakkaat voivat olla tasa-arvoisemmassa roolissa, kun työntekijän lisäksi tilanteessa oli paikalla myös eläin, näin työntekijä ei roolissa tunnu olevan asiakasta ylempänä. Aineistoista tehtyjen havaintojen mukaan toiminen eläinten kanssa opettaa ja kehittää asiakkaiden kykyä olla vuorovaikutuksessa eläinten kanssa. Samalla he oppivat kuinka eläimiä lähestytään ja kosketetaan turvallisesti. Eläimien avulla asiakkaan kanssa voidaan keskustella niin eläinten kuin asiakkaan tunteista ja hyvinvoinnista. Tutkimuksissa ilmeni, että lapset, jotka olivat aiemmin olleet julmia eläimiä kohtaan, muuttuivat toiminnan aikana empaattisimmiksi eläimiä kohtaan ja todennäköisyys julmuuteen väheni.

Eläimet sosiaalityössä toivat vapautta ja ystävyyttä sellaisille asiakkaille, jotka olivat kokeneet eristäytyneisyyttä tilanteensa vuoksi. Toiminnan aikana asiakkaat kokivat kehittyneensä tunne-elämältään. Varsinkin nuoret kokivat vuorovaikutuksen eläinten kanssa voimaannuttavaksi, eläimet nähtiin luotettavina, epäitsekäinä seuralaisina ja lohduttavina kumppaneina. Eläimiltä nuoret saivat positiivista ja rehellistä palautetta, he saivat olla omana itsenään eikä heidän tarvinnut teeskennellä ja he kokivat olonsa mukavaksi eläimen seurassa. Aineistojen mukaan toimiminen eläinten kanssa auttoi ottamaan vastuuta toisista elävistä olennoista sekä huomioimaan muita. Nuoret ottivat samalla vastuuta myös omasta hyvinvoinnistaan.

Useamman aineiston perusteella eläinten kanssa toimiessa asiakkaat voivat kokevat ympäristön rauhoittavana ja heille voi olla helpompaa puhua asioistaan muussa kuin perinteisessä toimistotilassa. Eräästä aineistosta ilmeni, että asiakas voi kokea omien lemmikkien täydentävän puutteellisiksi koettuja ihmissuhteita. Eläinavusteisten menetelmien avulla asiakkaalla on vapaus tutustua eläimeen ilman tuomitusta tulemista. Eläimet voivat auttaa luomaan asiakkaalle tunteen tuomitsemattomasta ja hyväksyvistä ilmapiiristä. Kauan ammatissa toimineet sosiaalityöntekijät ovat kykeneväisiä tahtomattaankin tuomitsemaan asiakasta. Aineistojen mukaan nuoret kokivat, että voimaannuttavassa vuorovaikutuksessa eläimet eivät arvostele heitä. He tunsivat voivansa tehdä virheitä ilman arvostelun pelkoa. Eläinten kanssa vietetty aika loi rohkaisevia tuntemuksia, hyvää mieltä ja niiden hoitaminen ja ajanviettäminen niiden kanssa edisti hyvinvointia. Asiakkaille suhde eläimeen on itsessään palkitseva ja he voivat saada eläimeltä emotionaalista tukea. Eläinavusteisia menetelmiä säännöllisesti käyttäessä asiakkaan suhteesta eläimeen voi tulla vahva ja suhteellisen pitkäkestoinen.

Ryhmässä käytettynä menetelmät voivat auttaa nuoria asiakkaita luomaan tyydyttäviä ja läheisiä suhteita vertaisiinsa ja toiminnassa mukana oleviin aikuisiin. Asiakkaat voivat opetella eläinten kanssa taitoja, joista on hyötyä heidän tulevaisuudessaan. Menetelmää hyödyntämällä osana sosiaalityötä asiakkaat oppivat ongelmaratkaisukykyä, ymmärrystä, oikeudentajua ja saavat itseluottamusta. Tilanteissa merkityksellistä voi olla se, että eläin on asiakasta alempana hierarki-

assa. Nuoret oppivat menetelmien avulla kärsivällisyyttä, joka teki heistä tilanteissa eläinten kanssa sitoutuneemman ja ystävällisemmän. Analysoitujen aineistojen perusteella eläinavusteinen toiminta antoi asiakkaalle positiivisia kokemuksia. Tiettyihin ihmisiin, kuten esimerkiksi kinesteettisiin oppijoihin eläinavusteiset menetelmät voivat vedota enemmän. Menetelmien käyttö auttoi luomaan ja ylläpitämään terapeutteja suhteita ihmisten ja eläinten välillä sekä tukemaan positiivisia muutoksia asiakkaan elämässä.

Aineistoissa moni oli yhtä mieltä menetelmien fyysisistä hyödyistä. Nuoret näkivät eläimien lisäävän henkistä ja fyysistä hyvinvointia, samalla eläin merkitsi yhdessä olemista, kokemista sekä olemassaolon tärkeyttä. eläinten kanssa oleminen tuntui palkitsevalta. Nuoret kokivat, että eläimille pystyi puhumaan huolista ja murheista ja ne olivat tärkeitä vain olemassa olollaan. Eläinten koettiin myös olevan nuoren puolella ja niistä sai lohtua. Nuorille oli tärkeää myös pitää huolta eläimistä. Eläinavusteiset menetelmät tukivat myös ikäihmisten sosiaalista elämää sekä psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia. Johtopäätöksenä aineistoista voidaan päätellä, että sosiaalisia, psykologisia ja fyysisiä hyötyjä ovat menetelmien kokonaisvaltaisuus, asiakkaan avoimempi suhtautuminen, tasa-arvoinen rooli ja tunteiden sanoittaminen. Lisäksi hyötyjä ovat vapauden ja ystävyys-tunne, tunne-elämän kehittyminen, voimaannuttavat kokemukset ja positiivinen sekä rehellinen palaute eläimeltä.

8.4 Koulutukseen ja menetelmien käyttöön tarvittava tietotaito

Aineistojen perusteella koulutusta tarjoavien korkeakoulujen, virastojen ja eri organisaatioiden tulisi tuottaa aiheesta oikeaa tietoa ja lisätä tietämystä ja taitoja, joita sosiaalialan työntekijä voi käyttää apuna työssään. Työntekijöistä suurin osa ei ollut saanut erityistä koulusta käyttää eläinavusteisuutta työssään ja kuitenkin eräässä aineistossa lähes 90 % halusi tietää enemmän ihmisten ja eläinten välisestä suhteesta. Eläinavusteista sosiaalityötä tekevän työntekijän tulisi tunnistaa asiakkaan perheessä tapahtuva eläinten kaltoinkohtelu. Vaikka sosiaalityön am-

mattilaiset usein kohtaavat työssään mielenterveysasiakkaita, heitä ei silti kouluteta tunnistamaan eläinten pahoinpitelyä ja sen yhteyttä väkivaltaisuuteen muita perheenjäseniä kohtaan.

Aineistot osoittivat, että sosiaalialan työntekijät alkavat vasta hiljalleen ymmärtää millainen merkitys eläimillä voi olla asiakkaan hyvinvoinnille. Eläinavusteisia menetelmiä käyttävät työntekijät tarvitsevat koulutusta sosiaalityöstä, psykologiasta sekä ymmärrystä menetelmien käytöstä. Sosiaalialan työntekijällä on ammatillinen ja eettinen vastuu tarjota asiakkaalle hänelle parhaiten soveltuvia menetelmiä. Eräästä aineistosta ilmeni, että moni työntekijä oli päättänyt käyttää menetelmiä, koska on ollut niistä itse kiinnostunut, ei niinkään sen vuoksi, että olisi saanut aiheesta virallista tietoa. Melko yllättävä havainto aineistoista oli se, että osa luottaa pelkästään edellisten opettamaan ammattitaitoon menetelmien käytössä. Osa työntekijöistä koki tietämättömyyttä siitä, kuinka hyödyntää eläinavusteista sosiaalityötä omassa ammatissaan. Menetelmiä käyttävät työntekijät ovat kokeneet myös, että heidän työyhteisössään on paljon tietämättömyyttä siitä, kuinka eläinavusteisten menetelmiä hyödynnetään sosiaalialan työssä. Työntekijöitä tulisi kouluttaa sallimaan, vaalimaan ja rohkaisemaan asiakkaan kokemuksia eläinavusteisuuden avulla, jotta mahdollisimman moni asiakasryhmä hyötyisi menetelmistä.

Aineiston mukaan on melko merkityksetöntä, millainen asenne ammattilaisella itsellään on eläimiä kohtaan, työntekijän tulee ensisijaisesti ajatella työssään eläinten asiakkaalle tuomia hyötyjä. Työntekijän tulee myös osata ohjata asiakas eläinavusteisia menetelmiä tarjoavien tahojen luo. Useammassa aineistossa haastavaksi koettiin se, että työyhteisössä ei ollut muita eläinavusteista sosiaalityötä tekeviä. Sosiaalialan ammattilainen, joka tietää työyhteisöstään toisen eläinavusteisia menetelmiä käyttävän, käyttää todennäköisemmin menetelmiä myös itse omassa työssään. Useammassa aineistoissa ilmeni, että työntekijöillä on yleensä korkea kynnys puuttua työssä nähtyyn eläinten pahoinpitelyyn. Työntekijän voi myös olla vaikeaa kuunnella asiakkaan kokemuksia eläinten pahoinpitelystä, sillä asiaa on vaikea käsitellä. Harva sosiaalialan työntekijä sisällyttää työhönsä myöskään kysymyksiä asiakkaalle liittyen lemmikin menetykseen. So-

siaalityössä voidaan käyttää apuna, yhdessä asiakkaan kanssa, täytettävää verkostokarttaa, johon myös asiakkaalle tärkeät lemmikkieläimet tulisi sijoittaa. Sosiaalialan työntekijän tulee ammattilaisena tietää erot eläinavusteisen toiminnan ja terapian välillä.

Aineistojen mukaan Yhdysvaltojen tietyissä osavaltioissa lakiin on kirjattu velvollisuus ilmoittaa eläinten pahoinpitelystä. Silti ne osavaltiot, joissa lakia ei ollut, ilmoittivat pahoinpitelyistä enemmän. Uudessa-Seelannissa ei tällä hetkellä ole sääntöjä, joiden avulla turvattaisiin työtä, jota tehdään eläinten kanssa kuntoutuksen parissa. On olemassa kansainvälinen International Organisation of Human–Animal Interaction Organisation (IAHAIO), joka on kehittänyt dokumentin (White Paper), jolla määritellään eläinavusteiset menetelmät ja suositukset eläinten hyvinvoinnista huolehtimiseen avustajaeläinten käytössä. Muutamassa aineistossa huomio keskittyi siihen, että eläinavusteisia menetelmiä käyttäessä on tärkeää huomioida, että eläin soveltuu tehtävään työhön. Työntekijän on elintärkeää tuntea eläinlaji ja eläin yksilönä. Eläimen kouluttaminen tarvittavaan työtehtävään minimoi työhön liittyvät riskin. Tällä hetkellä eläinavusteisiin tehtäviin koulutetaan eniten koiria. Eläinavusteista sosiaalityötä tekeville ammattilaisille ja heidän asiakkailleen tulisi turvallisuuden takaamiseksi olla selkeät ohjeet eläinten kanssa toimimiseen. Toiminta vaatii viralliset ja yhtenäiset ohjeistukset eettisen toiminnan takaamiseksi.

Johtopäätöksenä aineistoista voidaan päätellä, että sosiaalialan koulutukselta tarvitaan oikeaa tietoa, käytännön taitoja, lisätietoa ihmisten ja eläinten välisistä suhteista sekä tietoa eläimiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan yhteydestä. Aineistoista voidaan päätellä, että työssä tarvitaan koulutusta sosiaalityöstä ja psykologiasta, ymmärrystä menetelmien käytöstä, tutkittua tietoa ja koulutusta aiheesta. Työssä tarvitaan myös tietoisuuden lisäämistä, rohkaisua menetelmien käyttöön, rohkeutta ja välineitä puuttua asiakkaan eläimen pahoinpitelyyn sekä lemmikin huomioimista osaksi perhettä. Sosiaaliala tarvitsee lisäksi lainsäädäntöön viralliset ja yhtenäiset ohjeistukset eläinavusteisten menetelmien käyttämiseen.

9 Pohdinta

9.1 Tulosten tarkastelu

Analysoitujen aineistojen perusteella voidaan sanoa, että eläinavusteisen sosiaalityön kohteena ovat usein lapset ja ikäihmiset, vaikka menetelmiä voitaisiin käyttää monien eri asiakasryhmien kanssa. Suomessa eläinavusteisuus liitetään usein varhaiskasvatukseen sekä ikäihmisten kanssa parissa tehtävään Green Care -toimintaan. Eläinavusteinen sosiaalityö on suomessa sosiaalialalla vielä melko harvoin käytetty termi, vaikkakin toimintaa on olemassa. Mielenkiintoinen näkökulma on, että eläinavusteisuuteen harvemmin liittyy asiakkaiden suunnalta ikäviä kokemuksia ja siihen suhtaudutaan vähemmän ennakkokakuuloisesti kuin perinteiseen sosiaalityöhön. Tämän näkökulman myötä voisi ajatella, että eläinavusteisuutta pystyy käyttämään niiden asiakasryhmien kanssa, joilla voi olla palveluista haasteellisia kokemuksia. Eläinavusteisilla menetelmillä asiakkaita voidaan lähestyä uudella tavalla, joka tuo mukanaan positiivisia vaikutuksia.

Menetelmää käyttäessä asiakkaan ei tarvitse haluta tai osata käyttää verbaalista kommunikaatiota. Asiakasryhmien kanssa, joilla on haasteita puheentuottamisessa ja näin hankaluuksia kertoa omista kokemuksistaan tai tunteistaan, voi menetelmä tuoda aivan uusia ulottuvuuksia. Eläinten hyödyntämisellä voi olla sosiaalityölle paljon enemmän annettavaa, kuin tällä hetkellä ajatellaan. Useassa aineistossa puhuttiin ihmisten ja eläinten välisten suhteiden merkityksellisyydestä asiakkaalle. Aineistojen läpikäymisestä aivan opinnäytetyön viimeisiin vaiheisiin saakka, tämä tulos nousi yhä uudelleen esiin. Aineistojen mukaan sosiaalialan ammattilaiset kiinnittävät liian vähän huomiota asiakkaan lemmikkeihin. Vaikuttaa sille, että sosiaalityö keskittyy niin ihmiskeskeisesti tehtävään työhön, että merkityksellisimmiksi koetaan vain asiakkaan ympärillä olevat ihmiset. Eläinavusteinen sosiaalityö käsitetään usein niin, että työtä tehdään asiakkaan ja toimintaan koulutetun hänelle ulkopuolisen eläimen kanssa. Mahdollisuus siihen, että eläinavusteiseen toimintaan voidaan sisältää myös asiakkaan omat lemmikit tai muut hänen elämässään olevat tärkeät eläimet, on kiehtova. Sosiaalityössä verkostokarttaa voidaan käyttää apuna sosiaalityössä kuvaamaan visuaalisesti asiakkaan

suhdetta muihin ihmisiin, organisaatioihin ja laitoksiin. Perheenjäsenille on kartassa oma paikkansa, joten asiakkaalle läheisen lemmikitkin tulisi laskea osaksi perhettä. (Dore 2012, 392.)

Sosiaalityössä tulisi myös huomioida asiakkaan lemmikkien vaikutus heidän hakeutumisensa ja mahdollisuuksiinsa hakeutua tai saada palveluja. Asiakkaan huoli omasta lemmikistä voi vaikeuttaa hänen osallistumisestaan tai estää häntä hakeutumasta palvelujen piiriin. Samantyyppisinä ilmiöinä voidaan pitää sitä, että perheet eivät uskalla hakeutua lastensuojelun palveluihin, sillä pelätään lapsen ottamista pois. Osa asiakkaista voi samalla tavalla pelätä joutuvansa luopumaan lemmikistään. Esimerkiksi harvaan palvelutaloon ikäihminen voi ottaa lemmikkinsä mukaan.

Useiden aineistojen perusteella sosiaalialan ammattilaiset eivät käytä työssään eläimiä asiakkaiden allergioiden vuoksi. Haasteena allergiat eivät kuitenkaan ole ylitytsempääsemättömiä. Aiemmin varovaisuus ja ylimitoitettut hygieniavaatimukset olivat tavallisia eläimiin liittyviin allergioihin suhtautumisessa. Nykyään on oivallettu, että tietty määrä altistumista voi olla suojaava tekijä allergioiden syntymisessä ja niiden hoidossa ollaan siirtymässä kohtuuden suuntaan. Vuonna 2016 suomalaiskodeista noin 35 %:ssa oli lemmikkieläin: koiria kotitalouksilla oli noin 800 000 ja kissoja puolestaan 600 000. Näiden lukujen perusteella voidaan päätellä, että koira- ja kissa-allergeeneja on kaikkialla. Sopivilla järjestelyillä allergioiden haittoja voidaan vähentää, joten käytännössä allergiat eivät ole juuri esteenä eläinavusteiselle toiminnalle. Toiminnasta saatava hyöty voi olla suurempi kuin lievän allergian aiheuttama pieni haitta. Asiakkaan etukäteen ottama allergialääke voi mahdollistaa eläinten kohtaamisen, myös tietyn rajoitetun sisätilan käyttäminen toimintaa tai ulkotilan käyttäminen voi olla ratkaisu haasteisiin. (Salovuori 2014, 61–62; Tilastokeskus 2016.)

Merkityksellisenä aineistoista nousi monikulttuurisuuden lisääntyminen sosiaalityössä, jolloin eläinten käytössä on huomioitava myös vakaumuksen ja kulttuuriin suhtautuminen eri eläimiin. Tämän sekä sosiaalityössä käytettävien eläinten nopeaan ikääntymisen on huomionut myös Burr (2016, 6–9) artikkelissaan.

Eräässä aineistossa käsiteltiin eläinten käyttämisen vastuuta ja riskejä. Osa ammattilaisista käytti työssään lomaketta, jossa asiakas sen allekirjoittaessaan ottaa itse vastuun, mikäli tilanteissa tapahtuu jotakin. Tällainen ajatus tuntuu suomalaisessa sosiaalityössä melko haastavalle. Jonkinlaista turvaa ammattilaiset varmasti taustalleen tarvitsivat, jotta eläinavusteisten menetelmien käyttö yleistyisi ja myös puuttumien eläinten kaltoinkohteluun olisi helpompaa. Keväällä 2019 suomen hallitus erosi ja maakunta- ja soteuudistus kariutuivat, samalla keskeytyi myös hartaasti ja kauan valmisteltu uusi eläinsuojelulaki (Salumäki 2019). Hallituksen esityksessä laista eläinten hyvinvoinnista ja eräistä siihen liittyvistä laeista (Hallituksen esitys 154/2018) aiottiin säätää seuraavasti:

Ilmoitusvelvollisuus koskisi muun muassa, – –, sosiaali- ja terveydenhuollossa – – toimivia henkilöitä. Käytännössä on esiintynyt tilanteita, joissa esimerkiksi lastensuojelun asiakaskäynnillä perheessä havaitaan avun tarpeessa oleva eläin. Nyky-yhteiskunnassa ei voi olla hyväksyttävää, että apua tarvitsevalle eläimelle ei saada hankittua apua sen vuoksi, ettei viranomainen voi salassapitosäännösten vuoksi kertoa eläinten hyvinvointia valvovalle viranomaiselle tällaisesta eläimestä. (Hallituksen esitys 154/2018.)

Ylempänä tuloksissa mainittiin monien asiakkaiden kokevan ympäristön rauhoittavana, kun siihen liittyi eläinavusteisuutta. Lemmikkien myös koettiin täydentävän puutteellisiksi koettuja ihmissuhteita. Nämä havainnot ovat sellaisia, joihin sosiaalityössä tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Erilaisia ympäristöjä, joissa on eläimiä, voitaisiin hyödyntää enemmän apuna sosiaalityössä. Menetelmillä voidaan saada aikaan monia sosiaalisia, psykologisia ja fyysisiä hyötyjä, joita esiteltiin myös ylempänä (Kahilaniemi 2016, 19). Hyötyjen näkyminen perinteisen sosiaalityön menetelmin voi olla hitaampaa.

Merkittäväksi aineiston tuloksista nousi tulos, että sosiaalialalla työskentelevillä ei ole riittävää koulutusta tai ammattitaitoa käyttää eläinavusteisia menetelmiä työssään. Tulos on huolestuttava ja vaikuttaa sille, että sosiaalialojen koulutuksessa ei ole riittävästi opetusta menetelmien käytöstä. Useamman aineiston mukaan menetelmiä käyttävien ammattilaisten tulisi tietää yhteys eläinten pahoinpitelyn ja muun perheissä esiintyvän väkivaltaisuuden välillä. Huomion kiinnittäminen perheen lemmikkien hyvinvointiin voi kertoa paljon perheen tilanteesta. Suo-

nessa eläinavusteisia menetelmiä käyttävät ovat usein peruskoulutuksensa lisäksi kouluttautuneet erikseen käyttämään tiettyä eläinavusteisuuden menetelmää. Tutkimuksiin perehtymisen perusteella voidaan sanoa, että eläinavusteinen sosiaalityö on paljon moniulotteisempaa kuin vain eläinten käyttämistä huolettomasti perinteisen sosiaalityön rinnalla. Aineistojen keruun aikana ilmeni, että sosiaalialan työtä ja eläinavusteisuutta oli tutkittu paljon varsinkin Amerikassa ja Kanadassa. Tutkimustuloksia löytyi myös Australiasta sekä Uudesta-Seelannista.

Tehdyn analyysin ja tulosten perusteella voidaan sanoa, että esitettyihin tutkimuskysymyksiin saatiin vastauksia. Vastauksia saatiin siihen millaisia mahdollisuuksia ja hyötyjä asiakkaille eläinavusteinen sosiaalityö tuo. Lisäksi saatiin vastauksia siihen, millaisia taitoja koulutuksesta tarvitaan ja millaista tietotaitoa työelämään tarvitaan, jotta eläinavusteisia menetelmiä voidaan sosiaalityössä käyttää.

9.2 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyön tarkoituksena oli perehtyä systemoidun kirjallisuuskatsauksen avulla eläinavusteisuuden mahdollisuuksiin, hyötyihin ja ammattilaisten tarvitsemiin taitoihin sosiaalityössä. Työssä perehdyttiin aineistoihin, joista muodostui systemoitu kirjallisuuskatsaus. Sen tavoitteena oli lisätä tietoisuutta eläinavusteisesta sosiaalityöstä sosiaalialalla. Opinnäytetyöprosessi alkoi kesällä 2018 yhteydenotolla aiheeseen liittyvään toimeksiantajaan. Yhteydenpito mahdolliseen toimeksiantajaan ja opinnäytetyöaiheen tarkennus tapahtuivat syksyn 2018 ja kevään 2019 välillä. Keväällä 2019 aiheen muuttuessa, päätettiin yhdessä ohjaajien ja toimeksiantajan kanssa päättää yhteistyö toimeksiantajan kanssa.

Ideointivaiheen suunnitelma on perusta, jonka varaan tuleva prosessi rakentuu (Rantanen & Toikko 2009, 64). Kesällä 2019 alkoi opinnäytetyönsuunnitelman kirjoittaminen (liite 2), joka valmistui syyskuussa. Prossin alkuvaiheen perehdyttiin laajalti aiheesta löytyviin teoksiin ja tutkimuksiin, suunnitelmavaiheessa valittiin harkitusti tutkimuskysymykset, joihin työllä haluttiin vastauksia. Seuraavaksi

siirryttiin opinnäytetyön toteutusvaiheeseen, joka kesti lokakuusta–marraskuuhun. Toteutusvaiheessa oli jo selvää, että käytettäviä aineistoja oli haettava englanninkielisinä. Riittävä kielitaito ja tiedonhakuun perehtyneiden ammattilaisten tuki loivat pohjan luotettavan aineiston löytymiselle. Koko opinnäytetyön ajan pidetty opinnäytetyöpäiväkirja auttoi myös toteutuksen aikana hahmottamaan löydettyjä aineistoja ja niiden sisältöä. Opinnäytetyön viimeisiin vaiheisiin, marras–joulukuussa, kuului tuloksien raportointi ja raportin viimeistely sekä ohjausseminaariin ilmoittautuminen. Tuotoksen arviointi toteutui vuorovaikutuksessa opinnäytetyöohjaajien kanssa sekä hyödyntäen omaa reflektointia läpi koko opinnäytetyönprosessin. Työhön valitun aiheen, teoreettisen kirjallisuuden ja aineistojen ajankohtaisuus vahvistaa sen merkityksellisyyttä.

Tämän opinnäytetyöprosessin eteneminen jäljitteli lineaarista mallia. Lineaarisen mallin prosessia voidaan yksinkertaisimmillaan kuvata neljän vaiheen kautta: tavoitteen määrittely, suunnittelu, toteutus sekä viimeisenä päättäminen ja arviointi (liite 2.) Prosessin alussa määritellään tavoite, joka voi perustua tunnistettuun tarpeeseen, yksittäiseen ideaan tai toimintaympäristön muutokseen. Tämä vaihe on perusta, jonka varaan koko prosessi rakentuu. Aluksi tälle opinnäytetyölle määriteltiin tavoite, eli tutkimuskysymykset, joihin haluttiin vastauksia. Seuraavassa vaiheessa tehtiin suunnitelma eli tässä prosessissa opinnäytetyösuunnitelma. Seuraavassa vaiheessa prosessi etenee toteutukseen, jonka aikana se voi vielä muokkaantua, jolloin suunnitelmaa voidaan joutua hiomaan tai täydentämään. Tässä opinnäytetyön toteutuksessa haettiin tutkimuksen tarvittava aineisto, luotiin tutkimuskysymysten perusteella kysymysrunko sekä analyysitaulukko. Viimeisessä vaiheessa prosessi päätetään ja arvioidaan. Prosessin tulee olla ajallisesti rajattu ja sillä tulee olla selkeä päätepiste. Tämän opinnäytetyöprossin viimeisessä vaiheessa tulokset avattiin raporttiin ja työskentelyä arvioitiin reflektoinnin avulla. (Rantanen & Toikko 2009, 64.)

9.3 Luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyön prosessin eri vaiheissa heijastettiin mukaan aiempaa ammattitaitoa eläinten parissa työskentelyssä. Aihetta onnistuttiin käsittelemään niin sosiaalialan työntekijän ja asiakkaan kuin menetelmissä käytettävän eläimen näkökulmasta. Tutkimuksen luotettavuutta arvioitiin Kanasen (2014, 146) laatiman kuvion avulla prosessin alussa tutkimusasetelmaa muodostaessa, toteutuksen aikana sekä tuloksia tarkastellessa.

Apuna prosessin loppuvaiheessa käytettiin Karelia-ammattikorkeakoulun kirjaston henkilökuntaa, kun etsittiin teoriaosuuden primäärilähteitä. Englanninkielisiä primäärilähteinä olleita ammattilehtiä ei löytynyt Karelian valikoimasta ja tilaaminen yliopistoilta oli ollut maksullista. Tämän vuoksi opinnäytetyöhön teoriaosuuteen valikoitui myös suomeksi käännettyjä sekundäärilähteitä. Koko opinnäytetyöprosessin ajan toimintaa arvioitiin kirjoittamalla reflektiopäiväkirjaa, jossa reflektoitui toimintaa työskentelyn aikana sekä sen jälkeen (Mäkinen yms. 2009, 51) Varsinkin toteutusvaiheessa reflektoinnin merkitys korostui.

9.4 Oma ammatillinen kasvu

Prosessin aloittaminen itsenäisesti vaati paljon aikaa ja sisäistämistä. Eläinavusteisten menetelmien kytkeminen sosiaalityöhön oli mielenkiintoista ja englanninkielisiin tutkimuksiin perehtyminen avarsi käsitystä tehtävästä työstä. Alun teoriaan perehtymisen jälkeen tutkimuksiin oli jo olemassa olevan teoriapohjan vuoksi helppoa siirtyä. Toteutusvaiheessa tutkimuksen tekeminen tuntui työläimmältä ja näin sanottua hiljaista tietoa aiheesta kertyi paljon.

Opinnäytetyö prosessin aikana tieteellisen tekstin lukeminen ja ymmärtäminen kehittyivät. Pitkäkestoinen prosessi opetti kärsivällisyyttä ja yksi kokonaisuus kerrallaan etenemistä. Teoriatiedon etsiminen muuttui sujuvammaksi, ja taito artikkeleiden etsimiseen hioutui sekä lisäksi lähdekriittisyyden merkitys vahvistui. Aiempaa kokemusta näin laajasta opinnäytetyön tekemisestä ei ollut, joten kokemus oli opettavainen.

Opinnäytetyön tekeminen kehitti taitoja omaksua teoriaa ja tutkimustietoa sekä luoda vuoropuhelua teorian ja tulosten välillä. Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessin eteneminen ja siihen kuuluvat vaiheet selkeytyivät. Työstämisen aikana hyödynnettiin opintojen aikana kertyneitä taitoja ja kokemusta kirjallisten raporttien työstämiseen.

9.5 Hyödynnettävyys ja jatkotutkimusajatukset

Opinnäytetyö vahvisti ammattitaitoa sosionomina ja lisäsi tutkittua tietoa eläinavusteisesta sosiaalityöstä. Tätä tutkimusta voidaan hyödyntää sosiaalialan kentällä tukemaan eläinavusteisen sosiaalityön hyödyllisyyttä. Aiemmin toimeksiantajana ollut sosiaalipedagogista koiratoimintaa työssään käyttävä ammattilainen oli myös kiinnostunut lukemaan valmiin opinnäytetyön aiheesta.

Aihetta olisi mielenkiintoista tutkia lisää erilaista näkökulmista. Aineistoon perehtyessä heräsi kysymys siitä, kuinka suomalainen sosiaalityö huomioi asiakkaiden lemmikit. Tähän aiheeseen olisi mielenkiintoista perehtyä paremmin. Sosiaalialan koulutukseen tulisi lisätä tietoa asiakkaiden lemmikkien vaikutuksesta hänen elämäänsä sekä lisätä mahdollisuuksia kouluttautua hyödyntämään eläinavusteisuutta sosiaalialan työssä.

Lähteet

- Axelin, A. & Pudas-Tähkä, S. 2007. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen aiheen rajaaminen, hakutermit ja abstraktien arviointi. Teoksessa Pudas-Tähkä, S., Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R (toim.). Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turku: Turun yliopisto, 46–57.
- Burr, A. 2016. Supporting children's social and emotional development through pets in the ECE context. The Word. <https://www.hekupu.ac.nz/article/supporting-childrens-social-and-emotional-development-through-pets-ece-context>. 21.8.2019.
- Dore, M. 2012. Family Systems Theory. Teoksessa Dulmus, C., Thyer, B. & Sowers, K. Human behavior in the social environment: theories for social work practice. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc, 396-409.
- Granfelt, R. 1993. Psykososiaalinen orientaatio sosiaalityössä. Teoksessa Granfelt, R., Jokiranta, H., Karvinen, S., Matthies A-L. & Pohjola, A (toim.). Monisärmäinen sosiaalityö. Helsinki: Sosiaaliturvan keskusliitto, 175–227.
- Granfelt, R., Jokiranta, H., Karvinen, S., Matthies A-L. & Pohjola, A. 1993. Luki-jalle. Teoksessa Granfelt, R., Jokiranta, H., Karvinen, S., Matthies A-L. & Pohjola, A (toim.). Monisärmäinen sosiaalityö. Helsinki: Sosiaaliturvan keskusliitto, 8–9.
- Hallituksen esitys 154/2018. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Porvoo: Edita Publishing Oy.
- Johansson, K. 2007. Kirjallisuuskatsaukset: huomio systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen. Teoksessa Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri R-L (toim.). Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turku: Digipaino-Turun Yliopisto, 3–9.
- Juusola, M. 2016. Terapeuttinen luonto. Teoksessa Anundi, E., Juusola, M. & Suomi, A (toim.). Vihreä hoiva ja voima. Helsinki: Terapia- ja valmennuskeskus Helsingin Majakka, 7–18.
- Juusola, M & Suomi, A. 2016. Vihreän hoivan historia. Teoksessa Anundi, E., Juusola, M. & Suomi, A (toim.). Vihreä hoiva ja voima. Helsinki: Terapia- ja valmennuskeskus Helsingin Majakka, 23–31.
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammatikorkeakoulu.
- Koskinen, S., Lundqvist, A. & Ristiluoma, N. 2012. Teoksessa Koskinen, S., Lundqvist, A. & Ristiluoma (toim.). Terveys, toimintakyky ja hyvinvointi Suomessa 2011. Helsinki: Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitos.
- Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.
- Kurki, L. 2007. Innostava vanhuus. Anjalankoski: Solver palvelut Oy.
- Kurki, L. 2008. Innostava matkailu: Sosiokulttuurinen innostaminen ja vapaa aika. Helsinki: Finn Lectura.
- Laine, N. 2018. Eläinavusteinen sanataide: Ammattilaisten käsityksiä koiravusteisen sanataidetyöskentelyn merkityksestä kehitysvammaisten nuorten sosiaalisessa hyvinvoinnissa. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen pro

- gradu -tutkielma. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/104532/1541491871.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 28.11.2019.
- Luonnonvarakeskus, 2018. Mitä Green Care on? <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/hankkeet/greencare/mita>. 22.5.2019
- Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus 2018. Luonto hyvinvoinnin lähteenä: suomalainen Green Care. <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/hankkeet/greencare/voimaa/greencare.pdf>. 20.8.2019.
- Mäkinen, P., Raatikainen, E., Rahikka, A. & Saarnio, T. 2009. Ammattina sosio-nomi. Työmenetelmiä arjen tukemiseen. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Pietarinen, R. 2017. Eläinavusteinen työskentely sosiaalityössä: Oppilaiden ja kuraattorin kokemuksia eläinavusteisesta koulukuraattorin työstä. Itä-Suomen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma. http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20170433/urn_nbn_fi_uef-20170433.pdf. 21.8.2019.
- Pohjola, A. 1993. Asiakas sosiaalityön määrittäjänä. Teoksessa Granfelt, R., Jokiranta, H., Karvinen, S., Matthies A-L. & Pohjola, A (toim.). Monisär-mäinen sosiaalityö. Helsinki: Sosiaaliturvan keskusliitto, 53–97.
- Rantanen, T. & Toikko, T. 2009. Kehittämispöytäkuvaavat mallit. Tutkimuk-sellinen kehittämistoiminta: Näkökulmia kehittämispöytäkuvaamiseen, osallis-tamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Sainio, P., Koskinen, S., Martelin, T. & Gould, R. 2006. Toimintakyky. Teokses-sa Gould, R., Ilmarinen, J., Järvisalo, J. & Koskinen, S. (toim.). Työ-kyvyn ulottuvuudet: Terveys 2000 -tutkimuksen tuloksia. Helsinki: Hakapaino Oy, 135–150.
- Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppisiin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopisto. https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf. 21.8.2019.
- Salovuori, T. 2014. Entä allergiat? Luonto kuntoutumisen tukena. Tampere: Me-diapinta.
- Salumäki, T. 2019. Vuosia valmisteltu eläinsuojelulain uudistus kaatui, mutta mitä siitä seuraa? Yksi iso kysymys täysin avoinna. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/05/03/vuosia-valmisteltu-elainsuojelu-lain-uudistus-kaatui-mutta-mita-siita-seuraa>. 15.11.2019.
- Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Hel-sinki: Tammi.
- Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Hel-sinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Suhonen, R., Stolt, M. & Axelin, A. 2015. Erilaiset kirjallisuuskatsaukset. Teok-sessa Suhonen, R., Stolt, M. & Axelin, A (toim.). Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turku: Juvenes Print, 7–22.
- Suomi, A. 2016. Green Care -osaaminen ja eettiset periaatteet. Teoksessa Anundi, E., Juusola, M. & Suomi, A (toim.). Vihreä hoiva ja voima. Helsinki: Terapia- ja valmennuskeskus Helsingin Majakka, 94–101.
- Tilastokeskus. 2016. Autoilevien kotitalouksien osuus vakiintunut, lemmikkien omistaminen lisääntyy. https://www.tilastokeskus.fi/til/ktutk/2016/ktutk_2016-11-03_tie_001_fi.html. 15.11.2019.

Julkaisu Kirjoittaja Artikkelin nimi	Keskeinen sisältö	Mahdolli- suudet	Hyödyt asiak- kaalle	Tarvittavat tai- dot
<p>Handbook on Animal-Assisted Therapy. Theoretical Foundations and Guidelines for Practice. 2010. s. 401–419 (24 s)</p> <p>Arluke Arnold</p> <p>Animal-assisted activity as a social experience</p>	<p>Yhdysvaltalainen tutkimus</p> <p>Etnografinen lähestymistapa, havainnointi, laadullinen tutkimus, kysely</p> <p>Strukturoimat, avoimet kysymykset</p> <p>AAA-ohjelmat: lapset ja nuoret, joilla laajoja käyttäytymis- ja tunne-elämän haasteita, rikoksesta tuomitut nuoret aikuiset, vammaisille koulutettavat koirat, kodittomien koirien kouluttaminen adoptoitavaksi ja kotieläimistä huolehtiminen ja vierailut</p> <p>116 tutkittavaa, 25 henkilökuntaa, 81 lasta ja nuorta</p> <p>49 nauhoitettua haastattelua</p>	<p>Työntekijöiden ja asiakkaiden näkökulma</p> <p>Kiinnostus ja halu auttaa tutkijaa näkemään ohjelman hyödyt</p> <p>Mahdollistetaan läheiset suhteet eläimiin ja toisiin ihmisiin, pehmenneet hierarkiat, uudet näkökulmat ja käsiteltävät haasteet. Saa daan välitön palaute eläimeltä</p> <p>Tunteiden osoittaminen ja peilaaminen</p> <p>Uusien taitojen hankkiminen, tavoitteiden saavuttaminen ja positiiviset kokemukset ja tulokset</p> <p>Haasteina allergia ja eläimiin kohdistuva pahoinpitely</p>	<p>Itsessään palkitsevaa suhdetta eläimiin, suhteellisen pitkäkestoinen ja saatava emotionaalinen tuki</p> <p>Yhteneväisyydet eläimet ja lapsen käyttäytymisessä</p> <p>Tyydyttävät ja läheiset suhteet vertaisiin ja aikuisiin. Oppi tulevaisuuteen, ongelmanratkaisukyvyyn, ymmärryksen, oikeudentajun ja itseluottamuksen kehittyminen. Luottamuksellinen suhde aikuisiin</p> <p>Tasa-arvo</p> <p>Eläin asiakasta alempana, vahvat tunnesiteet eläimeen</p> <p>Rauhoittava ympäristö.</p> <p>Kärsivällisyyden oppiminen tekee ystävällisemmän, sitoutuneemman toiminnan aikana</p>	<p>Tarvitaan koulutusta sosiaalityöstä, psykologiasta ja ymmärrystä aiheesta</p> <p>Henkilökunnan kouluttaminen sallimaan, vaalimaan ja rohkaistamaan asiakkaan kokemuksia</p>

<p>Child welfare 89(4) 2010. s. 67–82 (12 s)</p> <p>Hornung Rebecca, Risley-Curtiss Christina & Zilney Lisa</p> <p>Animal-Human Relationships in Child Protective Services: Getting a Baseline</p>	<p>Yhdysvaltalainen tutkimus</p> <p>Strukturoitu kyselytutkimus, 23 osainen. Suljetut kysymykset</p> <p>Valtion ylläpitämien lastensuojelun työntekijöille tehty kysely 45 osavaltiossa ja Washingtonissa eläinten ja ihmisten välisistä suhteista ja niiden käytöstä, arviointityökaluista ja ristiin raportoinnista</p> <p>Kyselyn tekivät sosiaalityön maisteriksi opiskelevat, puhelimitse ja sähköposteilla</p> <p>Kohteena harjoittelun ohjaajat tai vastaavat työntekijät lastensuojelussa</p> <p>Tutkimuskysymykset: koulutaja, koulutuksen kesto, kuinka eläinavusteisuus sisältyy ja mitä tietoja asiakkaalta kysytään aiheesta</p>	<p>Eläimen huomioinen sosiaalisuudessa, osa perhettä</p> <p>Kysymys eläinten pahoinpitelystä, väkivalta voi heijastua myös muihin perheenjäseniin</p> <p>Vuoden 2008 lama vaikutti siihen, kuinka sosiaalisuuden kentällä budjetit, henkilöstön määrän sekä työmäärään.</p> <p>Eläinavusteisuuden kehittyminen jäi taka-alalle</p> <p>Haasteina: vähäinen tietämys eläinten ja ihmisten suhteista, aika ja henkilökunta, hallinnolliset asiat ja ristiin raportoinnin toimimattomuus</p>	<p>Eläinten ja perheenjäsenten pahoinpitelyn tunnistaminen</p>	<p>Työnantajan vaatimukset koulutuksesta vaihtelevat</p> <p>Koulutuksen kesto 8 vuorokaudesta – 16 viikkoon.</p> <p>76% ei kysynyt eläinten pahoinpitelystä</p> <p>Ristiin raportointi</p> <p>Tietoa eläinavusteisuudesta ei sisällynyt koulutukseen 80 %:lla</p> <p>Lain mukaan velvollisuus ilmoittaa eläinten pahoinpitelystä, kuitenkin ne osavaltiot, joissa lakia ei ole ilmoittamat enemmän</p> <p>Kun tietty työväline/mittari on hankittu tai valittu voi olla vaikeaa ja kallista vaihtaa toiseen</p>
<p>Social Work 55(1) 2010. s. 38–46 (9 s)</p> <p>Risley-Curtiss Christina</p> <p>Social work practitioners and the human-companion animal bond: a national study</p>	<p>Yhdysvaltalainen tutkimus</p> <p>Kuvaava tutkimus, kolme kyselyä</p> <p>Satunnaisesti valitut 1649 NASW:sta (National Association of Social Workers). Koulutus kandidaatti, maisteri tai tohtori sosiaalisuudesta</p>	<p>Pitäisi sisällyttää osaksi sosiaalisuutta, koska lemmikit ovat osa perhettä.</p> <p>Eläinten pahoinpitely on julmaa ja heijastaa lasten/aikuisten toimimattomaan kotielämään</p>	<p>Vuonna 2005 ristiin raportointi tehotonta, vastakoisuus eläinavusteisen toiminnan liittämiseen sosiaalisuuteen. Moni ei raportoi huolta asiakkaan eläimistä</p> <p>Syyt miksi sisällyttää eläimet työhön: asiakkaat välittävät eläimistä ja asiakas on avoimempi</p>	<p>Tarvitaan tietoa eläinavusteisten menetelmien positiivista ja negatiivista vaikutuksista</p> <p>Kolmasosa kysyy asiakkaan lemmikeistä. Suurimmalla osalla ei koulutusta aiheesta</p> <p>Suurin osa oli lukenut ja kuullut positiivista vaikutuksista</p>

	<p>Tutkii sosiaalialan ammattilaisten tietoa ja työtä eläinten ja lemmikkien ja ihmisten välisiä suhteita</p> <p>Ammattilaisilta kysyttiin, tietämystä eläinten ja ihmisten välisistä suhteista, eläinten pahoinpitelystä ja positiivista vaikutuksista eri ikäryhmissä. Kysyttiin myös sitä, miten asiakkailta kysytään lemmikeistä, millaisia kysymyksiä kysytään sekä sisällyttävätkö eläimiä sosiaalityöhön, millaisia eläimiä, ja jos eivät niin miksi. Onko erityistä koulusta, millaista, mitä koulutukseen sisältyy</p> <p>80 % naisia, keski-ikä 53 v</p> <p>95.7 % maistereita, 59.3% mielenterveysalalla</p>	<p>Pahoinpitely osoittaa tarpeen mielen-terveyspalveluille.</p> <p>Eläimillä voi olla terapeut- tinen vaikutus kaikkiin ikäryhmiin.</p> <p>Lapset, joita on fyysisesti tai psyykki- sesti pahoin- pideltä toden- näköisemmin pahoinpitele- vät eläimiä</p> <p>Työssä käyte- tään koiria, kis- soja, lintuja, hamstereita, rottia, marsuja, maatalon eläi- miä, matelijoita ja kaneja.</p> <p>Sosiaalialan työntekijät voi- vat auttaa asi- akkaita löytä- mään edullisia eläinlääkäri- palveluita, ruo- kakeräyksiä, ohjata asiak- kaita eläinten sterilointi/kast- rointiin.</p> <p>Asiakkaan va- kaumus, kult- tuuri</p>	<p>Ei käytä koska: säännöt, aller- giat, pelko vas- tuusta, riski että eläin satuttaa asiakasta, asia- kas pelkää eläi- miä, ei ole ajatel- lut tekevänsä niin, vähäinen koulutus ai- heesta</p> <p>Sosiaalinen tuki ikäihmisille, psyyk- kisen ja fyysisen hyvinvoinnin tuki</p>	<p>kaksi kolmesta ei- vät sisällytä työ- hön kysymyksiä eläimistä. Osa ky- syy lemmikin ni- meä</p> <p>Tapaamisiin asi- akkaan oman eläi- men sisällyttämi- nen, lemmikkien hyödyistä puhumi- nen</p> <p>Ei koulutusta ai- heesta. Suurella osalla halu tietää enemmän.</p> <p>Tiedon puute ja tietämättömyys</p> <p>Kotiin tehtävä työ, vuorovaiku- tus asiakkaiden eläinten kanssa.</p> <p>Koulutuksiin pitäisi sisällyttää tietoa tehokkuudesta monien eri ikäryh- mien kanssa. Työ- pajat opiskelijoille.</p> <p>Tulisi unohtaa ammattilaisen asenne eläimiä kohtaan, on mer- kityksetöntä, aja- tella asiakkaalle eläinten tuomia hyötyjä. Jokai- sen ei tarvitse jo- kaisen olla kiin- nostunut mene- telmistä, täytyy silti ymmärtää mahdollisuudet ja erot eläinavus- teisuuden ja eläinavusteisen terapiasta. Osata ohjata asiakkaita eteenpäin</p>
<p>Critical Social Work 14(1) 2013. s. 63–79 (16 s)</p> <p>Hanrahan Cassandra</p> <p>Social Work and Human Animal Bonds and Benefits in Health Research: A Provincial Study</p>	<p>Kanadalainen tutkimus</p> <p>Kyselytutkimus sosiaalialan ammattilaisille</p> <p>Kohteena NSAS:n työntekijät (Nova Scotia Association of Social Workers)</p>	<p>Suurin osa ei käytyä työs- sään. Ne, jotka käyttä- vät heillä ei tarvittavaa koulutusta. Vakavat seu- raamukset tietämättö- myydestä</p> <p>Asiakas voi huolehtia</p>	<p>Syyt miksi eläi- miä käytetään: kokonaisvaltai- sempi lähesty- mistapa, asiakas välittää eläimistä, asiakkaat avau- tuvat enemmän, asiakas tarvitsee liikuntaa, osa ei ollut varma.</p>	<p>Tietämättömyys siitä kuinka hyö- dyntää</p> <p>Eläintenkaltoi- kohtelun tunnis- taminen, sosiaa- lityön ammattilai- set usein kohtaa- vat työssään mielenterveyson- gelmaisia heitä ei silti kouluteta ai-</p>

	<p>Sähköinen kysely kandidaateille, maistereille tai tohtoreille sosiaalialalla</p> <p>Tuloksi saatiin 148 vastausta, joita käytettiin tutkimuksessa</p> <p>Ammattilaisilta kysyttiin, tietämystä eläinten ja ihmisten välisistä suhteista, eläinten pahoinpitelystä, positivistista vaikutuksista eri ikäryhmissä. Kysyvätkö asiakkailta lemmikeistä, millaisia kysymyksiä, sisällyttävätkö eläimiä sosiaalityöhön, millaisia eläimiä, ja miksi eivät? Onko erityistä koulusta, millaista, mitä sisältyy.</p> <p>88% naisia, keski-ikä 47, 63% maistereita.</p> <p>Kaksi kolmasosaa lastensuojelussa, terveys ja mielenterveys suurimpana osa-alueena.</p>	<p>lemmikin sijoittamisesta hänen hoidossa olonsa aikana, muuttaessa hoitolaitokseen tai tuettuun asumiseen</p> <p>Eläinavusteisuutta: eläinavusteiset aktiviteetit, eläinavusteinen terapia ja eläimet hoitolaitoksissa</p> <p>Toiminnassa voidaan altistaa peloille, käyttää tukikoiraa, hyödyntää keskustelua lemmikkien hyödyistä sekä voidaan tavata yhdessä asiakkaan ja lemmikin kanssa</p> <p>Käytetään: koiria, kissoja, hevosia, lintuja, hamstereita, marsuja ja maatilan eläimiä ja matelijoita</p>	<p>Syyt miksi ei käytetä: toimintaperiaatteet, koulutuksen puute ja käytännön taitojen puute, ei ole harkinnut/ei pidä ensisijaisena/ei miellä mahdollisuutena. Eläinten roolia ei ymmärretä, allergia tai asiakkaan pelko eläimiä kohtaan</p> <p>Ei mahdollisuutta pitää tai käyttää lemmikkiä tai terapia eläintä</p>	<p>heesta ja he harvoin puuttuvat asiaan</p> <p>Kysymykset lemmikkieläimen kuolemasta</p> <p>Osalle ei erityistä koulutusta käytetä eläinavusteisuutta työssään. Yli puolet sanoivat, ettei koulutukseen sisältynyt tietoa aihepiiristä</p> <p>Moni ei tietä muita sosiaali alan ammattilaisia, jotka käyttäisivät eläinavusteisuutta. 88% halusi tietää enemmän ihmisten ja eläinten välisestä suhteesta.</p> <p>Eco-mapping verkostokartta, eläinten sijoittaminen siihen. Termien oikeat käytöt: "eläinavusteinen toiminta" ja "eläinavusteinen terapia", sosiaalialan ammattilaisen tulee tietää termien merkitykset</p>
<p>Social Work 58(2) 2013. s. 153–161 (9 s)</p> <p>Kawam Elisa, Risley-Curtiss Christina & Rogge Mary</p> <p>Factors Affecting Social Workers' Inclusion of Animals in Practice</p>	<p>Yhdysvaltalainen tutkimus</p> <p>Kuvaava tutkimus, satunnainen 1649 henkilöä, NASW, National Association of Social Workers, kandi, maisteri tai tohtori sosiaalityössä. Kolme kyselyä</p>	<p>Menetelmiä käytettiin todennäköisemmin asiakkaiden kanssa, jotka olivat ikääntyviä</p> <p>Jos ammattilaiset olivat hoitaneet asiakkaita eläinten pahoinpitelystä tai lemmikin luopumista ja surusta he to-</p>	<p>Käytetään useimmiten vain ikääntyvien ja lasten kanssa, aikuiset eivät hyödy</p>	<p>Osa kuullut tai lukeutunut menetelmistä. Yksi kolmasosa tietää muita, jotka käyttävät eläinavusteisuutta. Vähän yli puolet, olisivat ottaneet kurssin liittyen, jos olisi kuulunut koulutukseen</p> <p>Sosiaalityöntekijät alkavat vasta hiljalleen ymmärtää eläin ihminen</p>

	<p>Käytettiin 19:sta kysymystä alkupe-raisestä 48:sta</p> <p>Tutkitaan mikä vaikuttaa siihen käyttä-vätkö sosiaa-lialan työnteki-jät eläinavus-teisuutta työs-sään. Vaikut-taako ammatti-laisen: oma lemmikki, osan ottaminen eläintensuoje-luun, koulutus taso ja työ-kenttä</p> <p>Hyödyntää Risley-Curtiss Christina (2010) tutki-musta, sama data</p> <p>Valituista ai-neistoista 79 % naisia. Keski-ikä 53</p> <p>95.7% koulu-tus: maisteri sosiaalityössä, 21.7 vuotta työkokemusta. Suurin osa työskentelee yksilöiden ja käyttäytymis-haasteiden pa-rissa</p>	<p>dennäköisem-min sisällyttivät eläimet työ-hönsä</p> <p>Ammattilaiset, jotka tiesivät vähemmän yh-teydestä eläin-ten ja lasten pahoinpite-lystä olisivat hanakammin käyttäneet eläimiä työ-sään</p> <p>Jos asiak-kaana on lapsi jota on pahoinpidelty ja ammattilai-nen on tietä-mätön eläin-ten pahoinpi-telystä, ovat sekä lapsi, että eläin vaa-rallisessa ti-lanteessa ja mahdollisuus hyödyntää eläintä ei on-nistu</p>		<p>suhteen merki-tyksen asiakkaan hyvinvoinnille</p> <p>Ei haluta kuulla kokemuksia asi-akkaalta eläinten pahoinpitelystä, vaikeuksia hy-väksyä. Ennem-min hoidetaan surua ja luopu-mista</p> <p>Työntekijät, jotka tuntevat toisia alan ihmisiä, jotka käyttävät eläinavusteisuutta työssään, suuremmalla to-dennäköisyy-dellä käyttävät menetelmiä itse</p> <p>Tehokkaampaa kuulla muilta alan ihmisiltä suoraan työstä kuin kuulla tai lukea siitä</p> <p>Pieni osa saanut koulutusta. Työn-tekijöiden välinen informaatio tär-keää</p> <p>Kouluttajien vas-tuulla tuottaa oi-keaa tietoa, lisätä tietämystä ja tai-toja, joita sosiaa-lityöntekijä voi käyttää apuna työssään. Eetti-nen vastuu tar-jota parasta apua asiakkaalle</p>
<p>British Journal of Social Work 10/2016. s. 135–152 (17 s)</p> <p>Fraser Heather, Prentice Kathy, Signal Tania & Taylor, Nik.</p> <p>Social Work, Animal-Assisted Therapies and Ethical Considerations: A Programme Example from Central Queensland, Australia</p>	<p>Australialainen tutkimus</p> <p>Laadullinen ai-neisto, 20 lasta /11 poikaa ja 9 tyttöä) 5-12 v. Kesto 10 viik-koa.</p> <p>Koira-avusteinen projekti: Phoe-nix House, Royal Society for the Preven-tion of Cruelty to Animals (RSPCA),</p>	<p>Eläimet ihmi-siä varten -eettisyyden pohdinta</p> <p>Arvojärjestyk-set, eläimet ja ihmiset erotel-laan toisistaan, aivan kuten miehet on ero-teltu naisista, vaaleaihoiset tummaihoista ja heterosek-suaalit homo-ja transseksuaaleista</p>	<p>Antaa esimerkkiä ja parantaa sove-liasta käytöstä koirien kanssa. Auttaa lähesty-mään ja kosket-tamaan turvalli-sesti. Keskuste-lua eläinten tun-teista ja hyvin-voinnista.</p> <p>Ohjelman ede-tessä lasten em-patia eläimiä koh-taan vahvistui, to-dennäköisyys jul-muuteen vähentyi</p>	<p>Ensimmäinen as-kele olisi kehitellä eettiset säännöt liittyen ihmisten ja eläinten välisiin suhteisiin sosiaali-työssä</p> <p>Sosiaalityön puhu-mattomuus eläi-mistä, ei tietoa tai suuntausta. Puhutaan enemmän käytävissä ja tau-oilla, satunnaisesti työkavereiden kanssa kuin struk-turoidusti ja reflek-tiivisesti keskustel-len. Väheksytään</p>

	<p>mukana kaksi yliopistoa</p> <p>Havainnollistaa käytännön esimerkkejä ja eettisiä asioita, kun eläimiä käytetään terapeuttisena apuna</p> <p>Kolme kertaa viikossa vierailu eläinkodissa, valvo- tuissa olosuh- teissa</p>	<p>Hyötyjen ihmi- sille ja eläimille ei tarvitse olla toisiaan pois- sulkevia</p> <p>Kulut ja riskit ovat osa sekä eläinten että ihmisten hoitoa</p> <p>Hyvää tarkoit- tavat, mutta puutteelliset taidot ja am- mattitaito ei- vät riitä</p> <p>Sosiaalialan ammattilais- ten taitojen riittämättö- myys haas- teena, avuksi koulutettuja ammattilaisia</p>		<p>ja ei pidetä osana ydintyötä</p> <p>Eläimen sopi- vuus työhön. Eläinlajin tunte- mus ja eläimen yksilöllinen tun- teminen elintär- keää</p>
<p>British Journal of Social Work 46(7) 2016. s. 1926–1941 (15 s)</p> <p>Legge Melissa</p> <p>The role of animal-as- sisted interventions in anti-oppressive social work practice</p>	<p>Kanadalainen tutkimus</p> <p>Laadullinen tutkimus, osana maiste- rintutkimintoa</p> <p>Millainen rooli on eläinavusteisilla mene- telmillä alista- misen vastai- sessa sosiaali- työssä</p> <p>Yksilöhaastat- telut sosiaa- lialan ammatti- laisilta, jotka käyttävät eläinavusteis- suutta työs- sään</p> <p>Puhelimitse tai kasvokkain</p> <p>Neljä haasta- teltavaa. Kaksi hevosavusteis- sessa psykote- rapiassa, yksi sertifioituna te- rapiakoiran kanssa mielen- terveyspalve- luissa, yksi tu- kipalveluissa, joissa käytet- tiin seura- eläimiä</p>	<p>Oleellinen op- pineisuus so- siaalityöstä työstä puut- tuu</p> <p>Eläinavusteis- suudella on mahdollisuus haastaa hallit- sevat aiheet ja ongelmalliset sosiaaliset ra- kenteet</p> <p>Ammattilaiset käyttivät eläinavusteis- suutta haasta- maan asiakkai- den negatiivi- sista keskuste- lua ja raken- teita</p> <p>Haasteena: pelot ja aller- giat</p> <p>Käyttökelpoi- nen monien asiakasryh- mien kanssa</p> <p>Asiakkaan ta- loudelliset haasteet pitää lemmikki, sii- hen tuen saa- minen vaikutta- a asiakkaan hyvinvointiin</p>	<p>Terapiakoira apuna lasten kanssa viritettä- essä keskustelua</p> <p>Asiakaslähtöistä, tasa-arvoinen rooli, sosiaa- lialan ammattilai- nen ei ylempänä</p> <p>Tuomitsematto- man ja hyväksy- vän ilmapiirin luominen</p> <p>Fyysiset hyödyt</p> <p>Eläinavusteisuus voi vedota tiettyi- hin ihmisiin pa- remmin esimer- kiksi kinesteettisiin oppijoihin</p> <p>Eläin ei tuomitse, asiakkaan va- paus tutkia eläintä ilman tuo- mitsemista. Pit- kään työskennel- leet ja koulutetut sosiaalityönteki- jät ovat yhä kyke- neväisiä tuomit- semaan tahto- mattaankin</p> <p>Antaa positiivisia kokemuksia. Te- rapeuttisten suh- teiden luominen</p>	<p>Sosiaalialan am- mattilaisen tehtä- vä tukea asia- kasta, ennako- luulot. Ajatus siitä, ettei vähävaraisilla ihmisillä saisi olla lemmikkejä unoh- dettava</p> <p>Vastuunsiirto lo- make, mikäli jota- kin tapahtuu</p> <p>Ammattilaiset ovat kokeneet tietämättömyyttä menetelmistä muiden ammatti- laisen kanssa</p> <p>Mahdollisuus pu- hua erilaisessa ympäristössä, helpompaa asi- akkaalle</p>

		<p>Asiakkaan omat lemmikit voidaan nähdä osana eläinavusteista sosiaalityötä</p> <p>Asian uutuus, ennakkoluottomuus</p> <p>Ammattilainen voi tarkkailla passiivisesti helpommin, ei tarvitse osallistua suoraan</p>	<p>ylläpitäminen ihmisten ja eläinten välillä. Tukee tekemään positiivisia muutoksia elämässä</p> <p>Uutuudessa haittapuolena on, tietoisuus eläinavusteisuudesta sosiaalityöntekijöiden ja asiakkaiden keskuudessa. Mieltään negatiivisesti, eikä sitä hyväksytä ammattilaisten keskuudessa. Ammattilaisilla vaikeuksia tulla nähdyksi uskotavaksi sosiaalityön kentällä</p> <p>Ei ole niin tuttua asiakkaille, ei kannu mukanaan perinteiseen sosiaalityöhön liittyvää stigmaa. Eikä ole negatiivista historiaa palvelun parissa. Terapian ei tarvitse tapahtua toimistossa</p>	
<p>British Journal of Social Work. Vuosikerta 49(1). 1/2018. s. 163–182 (19 s)</p> <p>Tumilty Emma & Walker Peter</p> <p>Developing Ethical Frameworks in Animal-Assisted Social Service Delivery in Aotearoa New Zealand</p>	<p>Uusi-Seelantilainen tutkimus</p> <p>Laadullinen tutkimus</p> <p>Ammatinharjoittajat sosiaalialalla, jotka käyttävät työssään eläinavusteisuutta. Tavoitteena kehittää eettistä kehystä</p> <p>Tutkittiin: ammatinharjoittajien koulutusta, eläinten hyvinvointia ja terveyttä, käytettyjä eettisiä näkökulmia ja menetelmiä</p>	<p>Haasteena eläinten ikääntyminen</p> <p>Usein hyvinvoinnista huolehtiminen ihmiskeskeistä, unohdetaan eläimen hyvinvointi</p>	<p>Palveluskoirat toivat vapautta ja ystävyyttä sellaisille, jotka aiemmin olivat kokeneet rajoituksia ja eristyneisyyttä</p> <p>Lapsilta vaadittiin kanssa kärsivällisyyttä ja vastuullisuutta eläinten kanssa toimiessa, tunne-elämän taidot kehittyivät</p>	<p>Viime aikoina eläinten ja ihmisten väliset suhteet ovat antaneet asioihin perehtynyttä tietoa, kuinka sisällyttää eläinavusteisia menetelmiä kuntoutukseen, terapiaan sekä avustavia menetelmiä sosiaalityöhön</p> <p>Laki puutteellinen. White paper</p> <p>Eläinten koulutus eläinavusteiseen työhön minimoi riskit</p> <p>Koulutus koirien kanssa yleisintä. luotetaan edellisten opettamaan ammattitaitoon</p> <p>Selkeät ohjeet eläinten kanssa</p>

	Seitsemän haastateltavaa, työskentelivät koirien, kissojen ja hevosien kanssa			<p>toimiessa, turvallisuuden vuoksi</p> <p>Tarvittaisiin yhteisiä viralliset ohjeistukset eettiseen toimintaan</p> <p>Usein työntekijän omaa kiinnostusta aiheeseen, ei niinkään virallista tiedottamista</p>
<p>Oulun yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta. 12/2018 (128 s)</p> <p>Wiens Varpu.</p> <p>Pohjoissuomalaisen nuorten tyttöjen hyvinvointi: hypoteettinen malli</p>	<p>Suomalainen tutkimus</p> <p>Laadullinen lähestymistapa. Induktiivinen sisällön analyysi</p> <p>Yhteydenotto Lapin nuorisohjaajiin, joilta tiedusteltiin nuorten halukkuutta osallistua</p> <p>Millaisia hyvinvoinnin kokemuksia. Osajulkaisu III, mikä merkitys eläimillä on nuorten tyttöjen hyvinvointiin.</p> <p>Kohteena Pohjoissuomalaiset 13–16-vuotiaat tytöt. Keski-ikä 14 v</p> <p>Kirjoitukset, haastattelut</p> <p>Aineistoksi valittiin tutkimuksen toinen vaihe: 19 haastateltavaa, joilta kysyttiin eläinten merkitystä hyvinvoinnille</p>	<p>Suhde lemmikkiin voi täydentää puutteelliseksi koettuja ihmissuhteita</p> <p>Turvallisuuden ja kiintymyksen tunteet. Ei tarvita sanoja tai verbaalista kommunikointia, avuksi jos sanoja ei tuntemuksille tai tunteille löydy</p>	<p>Voimaannuttava ja harmonisoiva vuorovaikutus eläinten kanssa</p> <p>Rohkaisevat tunteukset, hyvää mieltä tuovat eläimet, eläinten hoitaminen, eläinten kanssa oleminen edistävät hyvinvointia</p> <p>Eläin luotettava ja epäitsekäs seurallinen sekä lohduttava kumppani. Merkityksellinen tuki, mahdollistaa fyysiseen ja henkiseen hyvinvointiin. Eläin merkitsi yhdessä tekemistä ja olemista sekä olemassaolon tärkeyttä</p> <p>Eläimet eivät arvostele, välitön positiivinen ja rehellinen palaute, omana itsenä oleminen, ei teeskentelyä</p> <p>Kiintyminen, auttoi ottamaan vastuuta toisista elävistä olennoista ja auttoi huomioimaan toisia. Opettavat vastuuta omasta hyvinvoinnista, oppimista, näkemyksiä ja tunteita. Huolistava puhuminen, ei juoruilua</p> <p>Virheiden tekeminen ilman arvostelun pelkoa</p>	<p>Tutkimusta voidaan hyödyntää sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa sekä priorisoiden resursseja ennaltaehkäisemään toimintaan nuorten huonovointisuutta vastaan</p> <p>Huomioida voimaannuttava vuorovaikutus eläinten kanssa, kun suunnitellaan nuorten tyttöjen hyvinvointia edistäviä toimintoja</p> <p>Erilaiset kuvalliset tai digitaaliset vaihtoehdot allergisille</p> <p>Terapiatoiminnoinnoissa voisi hyödyntää eläinten hyvinvointia edistävää vaikutusta</p>

Opinnäytetyöprosessin eteneminen mukaillen Rantasen ja Toikon (2009, 64) lineaarista mallia.